

Suteen liittyvä vuorovaikutus ja sen kehittäminen

Sara Muhonen & Jani Pellikka

Photo Veli-Matti Väänänen.

Suurpetoihin ja erityisesti suteen liittyvää toimijoiden vuoropuhelua on Suomessa edistetty monilla foorumeilla jo vuosikymmenten ajan. Niiden rinnalla on rakentunut monenlaista kahden- ja monenvälistä toimijoiden välistä yhteydenpitoa. Minkälaisia alueellisia vuorovaikutusverkostoja Suomeen on susiasioiden ympärille rakentunut ja millaisia tarpeita ne osallisille palvelevat? Tässä artikkelissa luodaan kansallisen kyselyaineiston pohjalta tilannekuva vuoden 2023 järjestäytyneiden toimijoiden susiverkostoista.

Susi *Canis lupus* ja susikannan hoito on synnyttänyt viime vuosikymmeninä Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa suden levittäytymisen myötä paljon julkista keskustelua ja mediahuomiota (Houston, Bruskotter & Fan 2010; Chandelier ym. 2018, Killion ym. 2019, Delibes-Mateos 2020). Näin on myös Suomessa – esimerkiksi SusiLIFE-projektin verkkomediaseurannassa on pelkästään vuoden 2019 kesäkuusta alkaen kerätty yli 11 000 villiä suttu käsittelevää tai sivuavaa verkkomediaosumaa.

Susi synnyttää myös paljon keskustelua kansa-

laisten ja heidän lähipiirinsä välillä. Esimerkiksi vuonna 2020 tehdyn kansallisen kyselyn mukaan noin 59 % Suomen aikuisväestön 18–79-vuotiaista ihmisistä oli edellisen kahden vuoden aikana keskustellut sudesta perheenjäsenten, naapureiden tai ystävien kanssa, ja 13 % raportoi osallistuneensa kommentoijana Internetissä tai sosiaalisessa mediassa käytävään susikeskusteluun (Pellikka & Hiedanpää 2020).

Medioissa käydyin julkisen ja kansalaisten yksityisemmin käymän susikeskustelun rinnalla on myös muilla tavoilla rakentunutta susiaiheis-

Susi herättää runsaasti keskustelua ja synnyttää verkostoitumista. (Kuva Esa Pienmunne).

The wolf gets people talking and connecting with each other. (Photo Esa Pienmunne).

ta vuorovaikutusta. Suomessa on esimerkiksi jo useiden vuosikymmenten ajan järjestetty riistahallinnon vetämiä tilaisuuksia ja rakennettu riistahallinnon tukemana alueellisia riistafoorumeita viranomaisten ja järjestötoimijoiden vuorovaikutusta susiasioissa vahvistamaan (esim. Pellikka & Salmi 2007, Pellikka ym. 2008, Sandström ym. 2018). Tunnettuja esimerkkejä näistä ovat 1990-luvulta asti Suomessa järjestetyt kuulemistilaisuudet, useilla alueilla toimineet ja osalla niistä edelleen toimivat epämuodolliset suurpetoneuvottelukunnat, sekä 2010-luvulla toimintansa riistahallintolain (158/2011) muutoksen myötä muodollisina toimieliminä aloittaneet alueelliset ja kansalliset riistaneuvostot. Susikannan hoitosuunnitelmien (MMM 2005, 2015, 2019) valmistelun osana on järjestetty monenlaisia keskustelua (Bisi & Kurki 2005) ja ideointia aktivoivia tilaisuuksia, työpajoja ja keskustelufoorumeita (Salo ym. 2017). Vuoden 2015 susikannan hoitosuunnitelman päivityksen (MMM 2015) myötä poronhoitoalueen eteläpuolisille alueille on perustettu myös reviiiryhteyttäjäryhmiä (Hiedanpää ym. 2016). Vuonna 2022 niitä oli toiminnassa 27 (Lyly 2022) – pääasiallisena tarkoituksena on ollut edistää reviirokohtaista

suden kannanhoitoa, sekä tuoda esiin paikallisten ihmisten näkemyksiä, ja edistää myös tiedonvaihtoa.

Vuorovaikutuksen merkittävänä antina esimerkiksi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen suurpetoneuvottelukunnissa nähtiin edustajien kautta taustatahoille välittyvä tiedonjako ja -saanti, edustajien välillä tapahtuva tiedonrakentuminen sekä luottamuksen vahvistuminen muihin osapuoliin, ja näiden myötä ristiriitojen lieventäminen (Pellikka ym. 2008).

Edellä kuvatut foorumit, kuten monet muutkin kanssakäymisen muodot, synnyttävät ja ylläpitävät osapuolten välillä kahdenkeskisiä (*dyadisia*) ja monenkeskisiä vuorovaikutussuhteita, joita voidaan kuvata vuorovaikutusverkostoina (käsitteestä; Rogers & Kincaid 1981). Huomion kohteena ovat yhteistyöverkostojen rakenteet, joiden ominaisuuksilla voi olla yhteyksiä siihen, miten ne auttavat yksittäisiä toimijoita ja yhteistyöverkostoa yleisemmin toteuttamaan päämääriään, kuten käsittelemään konflikteja ja muita ympäristöön liittyviä hallinnan haasteita (Bodin ym. 2020).

Suteen liittyvänä ja etenkin foorumeissa edustajuuteen ja osalla edustajista työrooliin liittyviä

vuorovaikutuksia voidaan tulkita sosiaalisen vaihdannan teorian mukaisena hyödykkeiden vaihtona. Tästä näkökulmasta toimija tavoittelee vuorovaikutukselta mahdollisen suurta hyötyä suhteessa vuorovaikutuksen eteen nähtävään vaivaan tai kuluihin. Tyytymättömyys vuorovaikutukseen heijastelee sitä, että hyöty on koettu pieneksi tai vaivaan nähden jopa negatiiviseksi. Tämä voi heijastua verkostorakenteisiin.

Verkostoissa tapahtuvassa vuorovaikutuksen tulosten kannalta olennaista voi olla sekin, miten vuorovaikutus tapahtuu. Organisaatiotutkimuksissa on esimerkiksi todettu, että tietoa vastaanotetaan nopeammin (tehokkaammin ja tuottavammin) kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa kuin teknologiavälitteisesti, jos tähän mahdollisuus on kätevästi olemassa, ja jos tiedonjakajan ja vastaanottajan välillä ei ole jännitteistä suhdetta tai kamppailuasetelmaa (Battiston ym. 2020). Susiin liittyen Suomessa on käytössä monenlaisia tapoja kasvokkaisista kohtaamisista palaverieissa monenlaisiin susitilaisuuksiin, ja videoneuvotteiluista (ääni, kuva) puhelimella tai sähköpostilla (ym. tekstin tuottamisen välineillä) tapahtuvaan yhteydenpitoon.

Kohtaamisen tavoilla on eroa siinä, missä määrin ne mahdollistavat ei-verbaalista vuorovaikutusta. Jo pitkään on arvioitu, että sen rooli kasvokkain tapahtuvan verbaalisen vuorovaikutuksen rinnalla voi olla merkittävä (Goffman 1959). Esimerkiksi median ilmaisuvoimaisuuden teorian (*engl.* media richness theory) mukaan eri vuorovaikutustavat voidaan asettaa jatkumoon sen suhteen, miten monipuolisia ne anniltaan ovat (Daft & Lengel 1984). Tutkimusnäyttöä on kertynyt enenevästi siitä, että kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta pidetään tärkeänä, jos käsiteltävä asia on luottamuksellinen, henkilökohtainen tai sensitiivinen (esim. Koester 2022).

Kiinnostavia empiirisiä kysymyksiä tässä artikkelissa on, millä tavalla, miten paljon ja minkälaiset susiasiat sitovat toimijoita kahden- ja monenkeskisten vuorovaikutusten kautta verkostoihin. Teema on tärkeä huomioiden susiasian jännitteisyys ja konfliktiherkkyys (Bisi 2010), ja ajankohtainen huomioiden kuusivuotisen SusiLIFE-projektin (SusiLIFE 2023) myötä Suomessa monipuolistunut ja tehostunut suurpetoviestintä ja pyrkimys rakentavan vuorovaikutuksen lisäämiseen.

Tämän selvitystyön tavoitteena oli koota 1) kat-

tava kuva Manner-Suomessa tapahtuvasta eri tahojen välisestä vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä, 2) kuvata sen verkostorakenteita, sekä 3) tunnistaa toimijoiden esittämien ideoiden pohjalta keinoja, joilla suteen liittyvää vuorovaikutusta voitaisiin kehittää. Työ toteutettiin tämän artikkelin ensimmäisen kirjoittajan osalta toimeksiantona SusiLIFE-hankkeelle. Työtä oli tukemassa SusiLIFE-projektiryhmä, joka koostui Suomen riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoista. Työn osana kerättiin yhteen ja analysoitiin verkkokyselyaineistoa alkukesällä 2023.

Aineisto ja menetelmät

Kohdejoukko

Suomessa toimivista järjestäytyneistä ja susiasioita toiminnassaan sivuavista toimijoista ei ole olemassa kansallista rekisteriä tai muuta tietolähdettä, jonka kautta voitaisiin sitoa verkostoja kartoittava tiedonkeruumme yksiselitteiseen perusjoukkoon. Käyttökelpoisin vastine tälle on Suomen riistakeskuksen aluetoimistoille vuosijäsenten kuluessa rakentuneet ja päivittyneet sidosryhmäjakelulistat koskien tahoja, joiden kanssa pidetään susiteemaan liittyen yhteyttä, joilla on ilmaistua kiinnostusta osallistua, tai joille tiedotetaan muuten ajankohtaisista susiasioista. Sidoryhmiksi on aluetoimistoissa nimetty toimijoita todennäköisesti matalalla kynnyksellä ja jommankumman osapuolen ollessa aloitteellinen. Riistahallintolain (158/2011) myötä perustettujen riistaneuvostojen osalta niiden jäsenkoostumukset määräytyvät laissa määritetyllä tavalla ja edustajat päätyvät tiedonkeruumme jakelulistalle sellaiseenaan, samoin epämuodollisten suurpetoneuvotelukuntien edustajat sekä reviiiryhteistyöryhmien yhteyshenkilöiden tiedot.

Kaiken kaikkiaan alueittain rakentuvilla sidoryhmälistoilla on monipuolinen kooste eri hallinnon alojen toimijoista, viranomaisista, etujärjestöjen ja yhdistysten luottamushenkilöistä ja toimialan yrittäjiä. Vaikka listat ovat vain yhden toimijan koostamia, oletimme, että ne ovat tiedonkeruumme kannalta riittävän kattavia, ja että listattujen toimijoiden kautta saamme epäsuorasti tietoa myös heidän vuorovaikutuksestaan listamattomiin toimijoihin. Alueellisten sidoryhmälistauksen joukkoa päätettiin lähestyä sähköpostitse verkkokyselyllä.

Susiasioiden käsittelemiseksi paikallisesti on perustettu useita kymmeniä reviiiryhteistyöryhmiä.

A few dozen territorial cooperation groups have been set up to deal with wolf issues at local level.

Kyselylomakkeen rakentaminen

Kyselyn rakenne ja kysymykset muotoiltiin ja testattiin SusiLIFE-projektiryhmässä. Kyselyn aluksi vastaajaa pyydettiin ilmoittamaan taustatahonsa susiasioissa, eli mitä organisaatiota, ryhmää tai viranomaista hän ensisijaisesti edustaa. Tämän jälkeen vastaajaa pyydettiin määrittämään, mihin Suomen riistakeskuksen toimialueeseen Manner-Suomessa (15 kpl) hänen taustatahonsa pääasiallinen toiminta susiasioissa sijoittuu. Kysymys oli osalle tahoista tarpeellinen, koska ne toimivat useiden riistakeskusalueiden toimialueilla, ja sama taho tai sitä edustava henkilö saattoi esiintyä usean eri Suomen riistakeskuksen aluetoimiston sidosryhmälistauksissa. Vastausrasituksen minimoimiseksi useilla alueilla toimivan tahon edustajaa ei pyydetty vastaamaan kyselymme jokaisen alueen osalta erikseen, mikä on hyvä huomata tuloksia tulkittaessa.

Edellä kuvattujen taustakysymysten jälkeen vastaajalle esitettiin varsinaisia vuorovaikutusta koskevia kysymyksiä. Ensimmäinen niistä liittyi vastaajan oman ja muiden saman alueen tahojen yhteydenpidon useuteen, yhteydenpidon tapoihin ja teemoihin viimeisen 12 kuukauden aikana. Seuraavaksi tiedusteltiin samoja asioita riistakes-

kusalueen rajat ylittävän vastaavan yhteydenpidon osalta. Tämän lisäksi kartoitettiin tyytyväisyyttä yhteydenpitoon kunkin vastaajan kanssa yhteydessä olleen tahon osalta erikseen. Kyselyn lopussa kysyttiin, onko vastaajan taho ollut mukana SusiLIFE-projektissa, ja avoimen kysymyksen avulla kartoitettiin vastaajien ideoita siitä, kuinka nykyistä suteen liittyvää vuorovaikutusta voitaisiin Suomessa kehittää. Kysymykset olivat tyypeiltään monivalinta-, arviointi-, matriisi- ja avokysymyksiä, ja vastausasteikot usein järjestyksellisiä. Kysymysten ja vastausvaihtoehtojen yksityiskohdat selviävät tarkemmin tulososiosta. Kysely toteutettiin Webropolin 3.0 -kyselytyökalulla suomen- ja ruotsinkielisenä.

Tiedonkeruun toteutus

Selvitystyömme aineisto kerättiin 5.6.–16.6.2023. Sähköpostitse lähetettiin kyselykutsu yhteensä 438 henkilölle, ja viikkoa myöhemmin vastaamismuistutus. Kyselyyn vastasi tiedonkeruun ilmoitettuun loppumiseen mennessä 142 henkilöä. Kuusi vastausta rekisteröityi hieman kyselyajan päättymisen jälkeen, ja nekin sisällytettiin aineistoon (n = 148, vastausprosentti 34 %). Erillistä katoanalyysiä vastaamattomuuden syistä ei resurssisyistä ollut mahdollista tehdä. Tiedonkeruun aikana ei kyselyn

toteuttajille tullut yhteydenottoja eikä muutakaan kautta tietoon syitä vastaamattomuuteen, jotka liittyisivät kyselyn teemoihin tai tietynlaisiin näkemyksiin tai kokemuksiin.

Aineiston käsittely

Kertynyt aineisto käytiin ensin läpi kysymyskohtaisesti vastausten puuttuvuuksien näkökulmasta, ja tehtiin mahdollisuuksien mukaan korjauksia. Tämän esikäsittelyvaiheen jälkeen vastaajien taustatiedot luokiteltiin seitsemään intressiryhmään (jäljempänä tahoryhmään): luonnonsuojelujärjestö (Suomen luonnonsuojeluliitto, Luontoliitto, Tapiola ry), tuottaja- tai koirajärjestö (MTK, Kennelliitto, Paliskunnat, ym.), metsästäjäjärjestö (Suomen metsästäjälitto ry), riistahallinto (Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, Metsähallitus (suunnittelijat ym.), valvontaviranomainen (Poliisi, Metsähallituksen erätarkastajat, rajavartijat), muu hallinto tai viranomainen (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, maakuntaliitot), ja yritykset. Ryhmittely mahdollisti aineiston koostamisen yksittäistä tahoa yleisemmällä intressien tasolla, auttoi parantamaan aineiston riittävyttä laskelmissa ja yksinkertaistamaan kuvina esitettäviä verkostorakenteita, ja suojasi paremmin yksittäisten henkilöiden vastausten säilymistä anonyymeina.

Ensimmäisessä varsinaisessa numeroaineiston analyysivaiheessa koostettiin koko vastaajajoukolla yhteisesti, alueittain ja vuorovaikutuksen toisia osapuolia käsitellen vastausjakautumia ja laskettiin kuvailevia tunnuslukuja (mediaani, moodi) siitä, miten tiivistä yhteydenpito on kunkin tahoryhmän sisällä ja välillä.

Avovastausten osalta tekstiä käsiteltiin aineistolähtöisesti teemoitellen. Vuorovaikutuksen kehittämistä koskevat ideat luokiteltiin viiteen kategoriaan, ja yhteydenpidon aiheita koskevat kuvaukset yhdeksään kategoriaan kuuluviksi. Tunnistetuista kategorioista poimittiin niitä edustavia tyypillisiä näytenäytteitä, joita sisällytimme tulososioon havainnollistamaan ja perustelemaan niistä tehtyjä tulkitintoja.

Verkostokuvausten muodostaminen

Määrällisen aineiston analyysivaiheessa tarkastelutasoa nostettiin yleisemmäksi, tahoryhmien välisiä suhteita koskevaksi. Kunkin kahden tahoryhmän välistä yhteydenpidon tyypillistä useutta

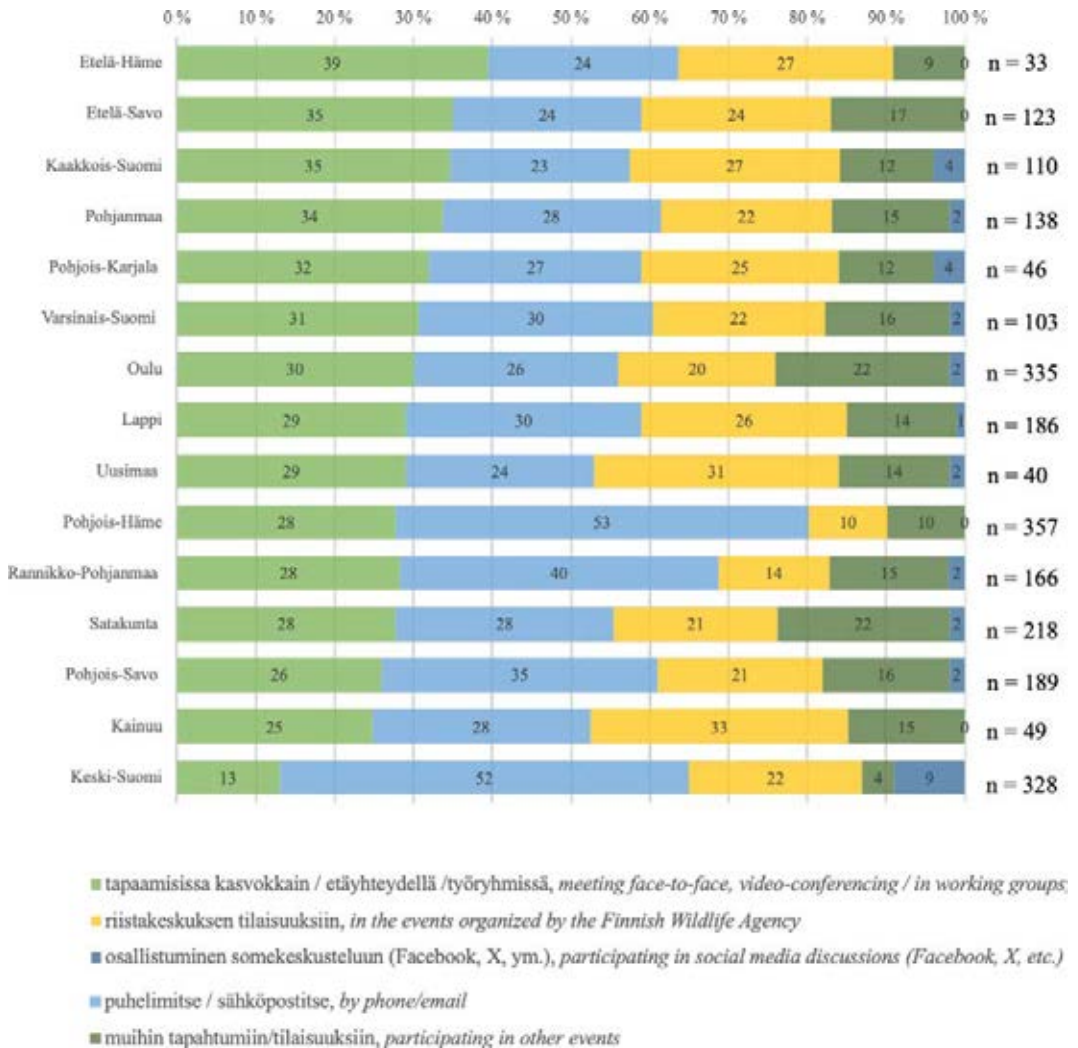
ja tyypillistä tyytyväisyyttä tarkasteltiin sosiogrammien eli graafisten verkostokuvauksien avulla alueittain. Niiltä osin, kun samalla riistakeskusalueella oli vastanneiden joukossa useita samaan tahoryhmään luokiteltuja toimijoita (esim. MTK ja kennelpiiri ”Tuotanto- tai seuraeläinjärjestöt”-tahoryhmässä), heidän yhteydenpitonsa muihin tahoihin yhdistettiin saman tahoryhmän yhteydenpidoksi, ja arvionsa saman yhteydenpidon toisen osapuolen suhteen keskiarvoistettiin.

Alueittaisten tahoryhmien (ts. ”solmujen”, *engl.* node) välisiä yhteyksiä (*engl.* edge) ja yhteyksien ominaisuuksia (yhteydenpidon useus, tyytyväisyys siihen) esitetään värillisin viiva- tai nuolisymbolein. Aineistomme määrän rajallisuuden vuoksi kuvaamme verkostot tämän artikkelin kuvituksissa suunnattuina (*engl.* directed network), joka tuo esille, kummasta suunnasta vuorovaikutusta sitä on aineistossa arvioitu. Riistakeskusaluekohtaisten verkostojen rakentamisen yhteydessä tunnistimme suuntaamattomina verkostojen keskeisyysasteeltaan (*engl.* degree) merkittävimmän (tai merkittävimmät) verkostojen toimijatahot ja kaikkien tahoryhmien välittäjäkeskeisyyden (*engl.* betweenness centrality). Verkoston ominaisuuksiin liittyen lasimme alueellisesti rakentuvien verkoston tiheyden (*engl.* graph density). Näistä keskeisyysaste kuvaa ylipäätään sitä, miten verkottunut on alueen verkostoitunein toimija. Verkon tiheys kuvastaa sitä, olisiko verkostolla vielä ”kasvun varaa” eli miten suuri verkoston solmujen välisten yhteyksien määrä on suhteessa kaikkiin mahdollisiin yhteyksiin. Välittäjäkeskeisyys kuvaa puolestaan sitä, miten usein toimija vuorovaikutusverkostoieneen tarjoaa lyhimmän reitin esimerkiksi toimijoiden välisen viestin välittäjänä, sovittelijana tai muissa tilanteissa, joissa suora yhteydenpito ei syystä tai toisesta ole käyttökelpoisin toimintatapa.

Tulososiossa emme aiheen laajuuden vuoksi käsittele yksikohtaisesti kaikkien alueiden verkostoja, vaan nostamme sieltä esimerkkejä erityyppisistä rakenteista. Toivomme, että alustava analyysimme ja perustunnuslukujen käsittely auttavat meitä hahmottamaan ja tulkitsemaan verkostojen piirteitä, pohtimaan niiden häiriöherkkyyttä ja mahdollisia kehittämiskohteita.

Kuva 1. Vastaajien raportoimat yhteydenpitotapojen suhteellinen yleisyys (%) koostettuna alueittain. Osuus saa sitä suuremman arvon, mitä useampi ja mitä useammin alueen vastaajista mainitsee ko. yhteydenpitotavan sisältyvän sosiaaliseen yhteydenpitoonsa (n) eri toimijoiden kanssa.

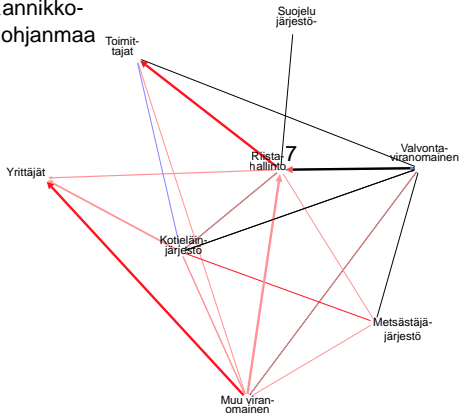
Figure 1: Relative prevalence (%) of contact methods reported by respondents, by region. The higher the percentage, the more and the more often respondents in the region mention this type of contact as part of their wolf-related contacts (n) with different actors.

Kuva 2a. Alueellisia verkostoja.

Figure 2a. The regional social networks.

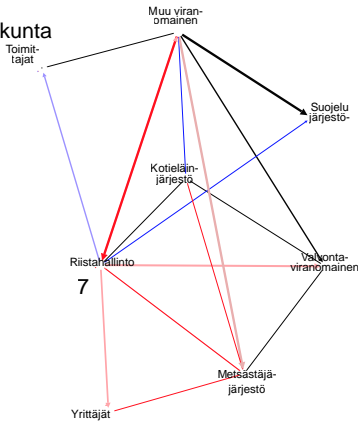
Rannikko-Pohjanmaa

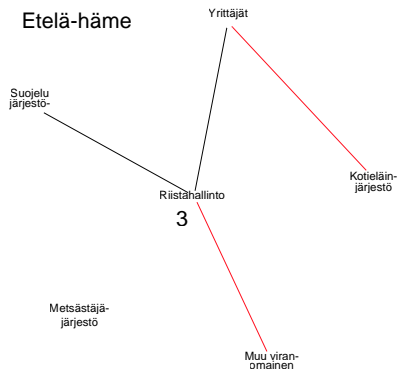
Viivan paksuus
 — Yhteydenpitoa väh. 7 krt/v.
 — Yhteydenpitoa 4-6 krt/v.
 — Yhteydenpitoa 1-3 krt/v.

Viivan väri
 ■ Tyytyväinen
 ■ Melko tyytyväinen
 ■ Ei tyytyväinen eikä tyytymätön
 ■ Melko tyytymätön
 ■ Hyvin tyytymätön

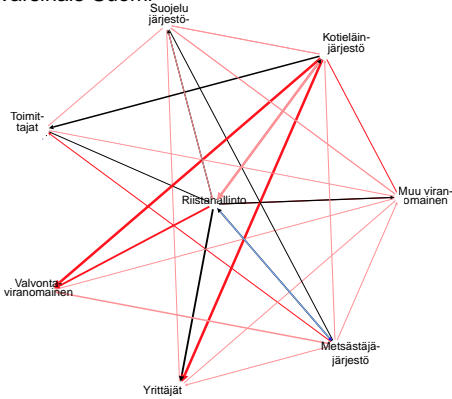
Satakunta

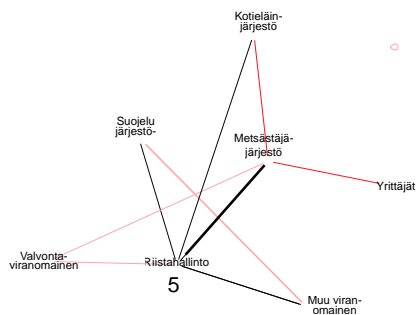
Etelä-häme

Varsinais-Suomi

Uusimaa

Kuva 2b. Alueellisia verkostoja (jatkuu).

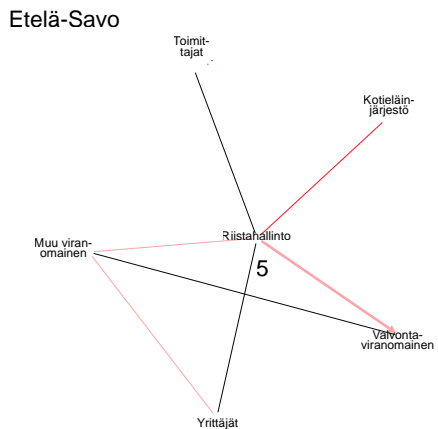
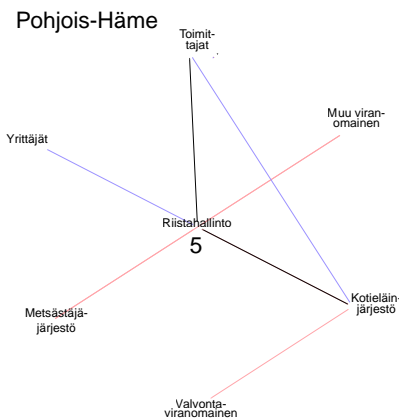
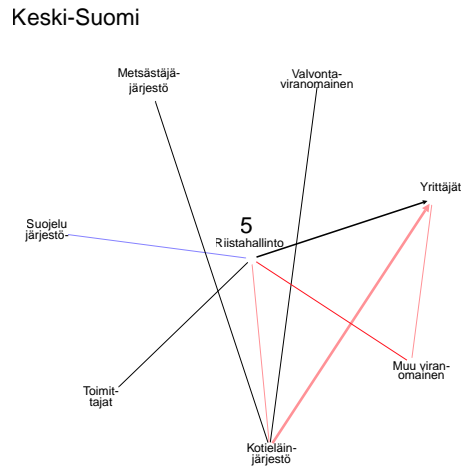
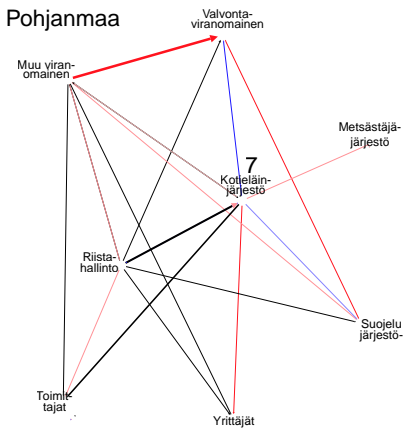
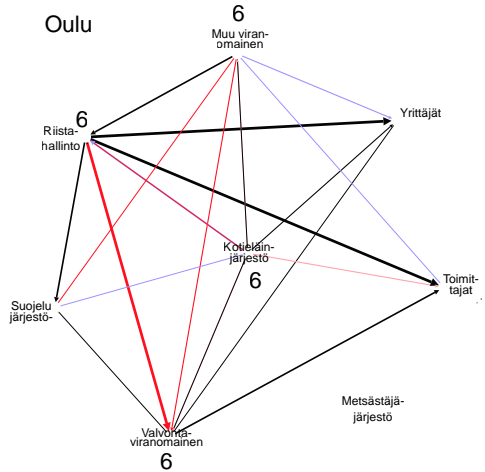
Figure 2b. The regional social networks (continues).

Viivan paksuus, line weight

- Yhteydenpitoa väh. 7 krt/v., *contact* ≥ 7 times a year
- Yhteydenpitoa 4-6 krt/v., *contact* 4-6 times a year
- Yhteydenpitoa 1-3 krt/v., *contact* 1-3 times a year

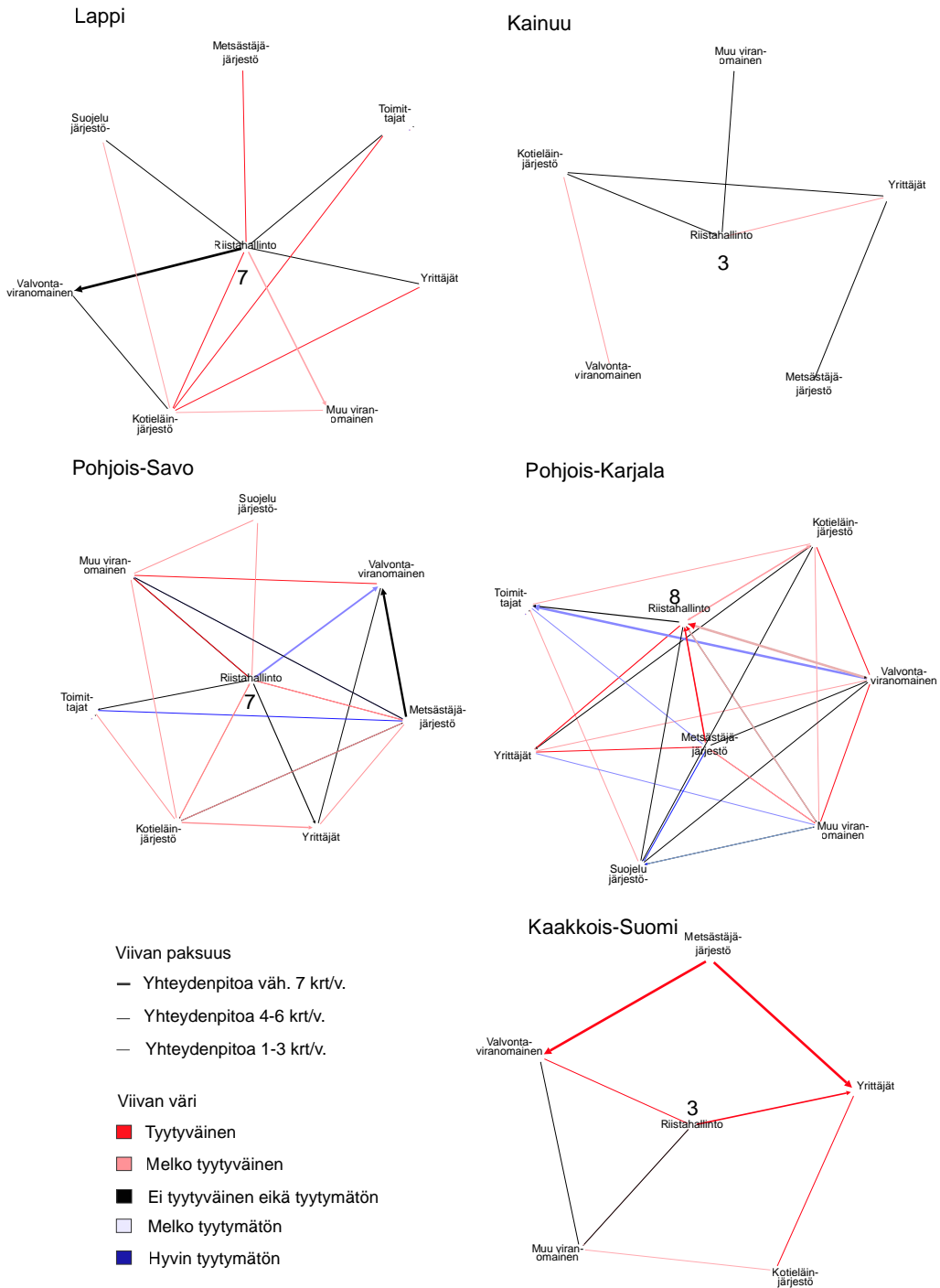
Viivan väri, line colour

- Tyytyväinen, *satisfied*
- Melko tyytyväinen, *moderately satisfied*
- Ei tyytyväinen eikä tyytymätön, *neutral*
- Melko tyytymätön, *moderately unsatisfied*
- Hyvin tyytymätön, *very unsatisfied*

Kuva 2c. Alueellisia verkostoja (jatkuu).

Figure 2c. The regional social networks (continues).

Taulukko 1. Vastanneiden määrät ja vastausasteet riistakeskusalueittain.

Table 1. The number of respondents, response rates, and typical background organizations of the respondents.

Regional unit of Finnish Wildlife Agency	Vastanneita Respondents (n)	Vastausaste ¹ Response rate (%)	Vastanneiden yleisin tahoryhmä (koodi) ² The most common type of organization of the respondent (code)
Etelä-Häme	8	29	1
Etelä-Savo	9	43	3
Kaakkois-Suomi	6	26	3, 4
Kainuu	7	33	1, 3
Keski-Suomi	7	23	1
Lappi	7	26	1, 3, 5
Oulu	14	36	1
Pohjanmaa	17	57	1
Pohjois-Häme	5	22	1, 2, 3, 4, 6
Pohjois-Karjala	17	68	3
Pohjois-Savo	11	61	3
Rannikko-Pohjanmaa	10	43	3
Satakunta	8	38	3
Uusimaa	7	29	3
Varsinais-Suomi	15	38	3

1 suuntaa-antava arvio, koska monien tahojen toimialueita ei voitu ennalta määrittää (vaikuttavat useiden alueella), ja pääasiallisen alueen määrittää vastaaja itse. *Rough estimate, as the areas of activity of some actors overlap several administrative units of Agency.*

2 Koodi, code 1 = Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö, 2 = metsästäjäjärjestö, 3 = riistahallinto, 4 = muu hallinto tai viranomainen, 5 = valvontaviranomainen, 6 = yritys (ml. eläintilayrittäjät), 7 = luonnonsuojelujärjestöt. 1 = animal producers' or Kennel NGOs, 2 = hunters' NGOs, 3 = game administration, 4 = other administration or authority, 5 = control authority, 6 = enterprise (including livestock farmers), 7 = nature protection NGOs.

Taulukko 3. Tyytyväisyys yhteydenpitoon koostettuna alueittaisista vastauksista (mediaani: asteikko -2, -1, 0, 1, 2). Arviot ovat karkeita, ja niitä esitetään vain, kun vuorosuhdetta tetyyn tahoon nähden on arvioitunut vähintään kaksi eri vastaajaa ko. alueelta. Alueittaiset vastaajamäärät ilmenevät taulukosta 2.

Table 3. Satisfaction with communication, compiled from responses by region (median; scale -2, -1, 0, 1, 2). Estimates are rough and are only presented when the relationship with a particular party has been assessed by at least two different respondents from the region. For n, see Table 2.

Taso Level	Taho (toinen osapuoli) Other party of contact	Riistakeskusalueittain (mediaani, laskettuna vain, kun perustuu vähintään kahden vastaajan arvioon) Regional units of Finnish Wildlife Agency (median value)															
		EH	ES	KA	Kai	KS	La	Ou	Po	PH	PK	PS	RP	SA	Uu	VS	
Paikallinen Local	Meisäisyseura Hunting club (NGO)	1.5	1	2	0.5	1	0	0	1	1	1	0	1.5	1	2	1	
	Petomatkailuyrittäjät LC-tourism entrepreneurs									-0.5							
	Muut yrittäjät / tilalliset, other entrepreneurs/farms	2	0.5	2	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	
	Riistanhoitoyhdistys / Petoyhdistyksenkilö, Game man. assoc.	1	1	2	1	1	1	0.5	1	1	1	1	2	1	1	2	
	Muut toimijatohot, other actors		-0.5		0.5		0	0	0.5				0	0.5	0	0	1
Alueellinen Regional	Luonnonsuojelijajärjestö, nature conservation NGOs		-1				0.5	0	0			0	1		0	0.5	1
	Maakuntaliitto tai alueen kunnat, Regional Council/municipality		1	0.5	0		0.5	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
	Maanomistaja-tuottajajärjestö Landowner/animal production NGO	1	1	1.5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1
	Kennelliitto / roujajärjestö, Kennel club / breed clubs			1	0.5	0.5	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0.5	
	Paliskuntien yhdistys, Reindeer Herders' Association				0		0	0				-0.5					
	Poliisi, police		0.5	1.5	1	0	1.5	1	1	1	0	1.5	1	0.5	1	1	1
	Muut erävalvontaviranomaiset, other hunting control authorities		1	2	2	0	1.5	1.5	1.5	1	2	2	2	0.5	1	1	1
	Riistakeskus, Finnish Wildlife Service	2	2	1	1	1	0.5	1	1	1	1	0.5	1	1	0	1	1
	Suomen metsäkeskus, Finnish Forest Centre		1	1	0		1	0	0	1	0.5	1	0	0	0	0	0
	Suomen Metsästäjäliitto, Finnish Hunters' Association (NGO)	1	0	1	1	1	0.5	0	1	1	1	1	1	1.5	1	1	1
	Toimittajat, journalists		0.5	1	1		0	1	1	-0.5	1	0	0.5	0	0	0	0
Kansallinen National	Tutkijat (Luke, Syke, yliopistot), researchers (institi., universities)		0.5	1	1	-0.5	0.5	1	0	0	0	-0.5	0	0.5	1	0	0
	Ministeriöt (YM, MMM), Ministries		0	1	1		0.5	0.5	0.5		0	1	1	0.5		1	1
	Poliitikot, politicians		-1	1.5	1	1	0	1	1	1	1	0	0.5	0.5	0.5	0	0
Kansainvälinen International	Muiden Pohjoismaiden toimijat(ot), actors from other Nordic countries						1	2				1	1	0	1	2	2

Taulukko 4. Alueellisen verkoston tiheys ja sen toimijatahojen välittäjäkeskeisyys (suuntaamattomana käsiteltynä). Jälkimmäinen kuvaa sitä, miten usein toimija sidoksineen verkostossa tarjoaa lyhimmän reitin kahden muun verkoston toimijan välillä. Symboli * = toimijaa ei esiinny aineistossa.

Table 4: Density of the regional social network and undirected betweenness-centrality of the actors. The latter depicts how frequently an actor, with its connections within the network, offers the shortest route between two other network actors. Actor group is missing from data.

Riista-keskus-alue <i>Regional Wildlife Agency</i>	Tiheys <i>Density</i>	Välittäjäkeskeisyys, <i>betweenness centrality</i>						
		Riista-hallinto <i>game administration</i>	Tuotanto- ja seuraeläinjärjestöt <i>animal producers' or Kennel NGOs</i>	Muut viranomaiset <i>other administration or authority</i>	Yritykset / tuotanto-eläintilat <i>enterprise (including livestock farmers)</i>	Metsästäjäjärjestöt <i>hunters' NGOs</i>	Luonnon-suojelu-järjestöt <i>Nature protection NGOs</i>	Valvontaviranomaiset <i>control authority</i>
Etelä-Häme	0.33	5.00	0	0	3.0	0	0	*
Etelä-Savo	0.53	7.50	0	0.50	0	*	*	0
Kaakkois-Suomi	0.60	1.00	0.50	1.50	2.0	0.50	*	1.5
Kainuu	0.47	4.00	4.00	0	4.00	0	0	0
Keski-Suomi	0.43	12.5	11.00	0	1.50	0	0	0
Lappi	0.54	11.0	5.00	0	0	0	0	0
Oulu	0.75	0.75	0.75	0.75	0	0	0	0.75
Pohjanmaa	0.64	1.67	8.67	6.17	0	0	0	0
Pohjois-Häme	0.62	11.0	5.00	0	0	0	0	0
Pohjois-Karjala	0.81	7.80	0.70	0.40	0.20	0.70	0	0.80
Pohjois-Savo	0.82	5.16	0.91	1.75	0.25	1.67	0	0.25
Rannikko-Pohjanmaa	0.79	7.25	1.25	1.25	0	0	0	0.25
Satakunta	0.75	7.00	0	3.50	0	1.50	0	0
Uusimaa	0.52	8.50	0	0	0	5.50	0.6	0
Varsinais-Suomi	1.00	0.95	0.95	0.95	0	0.95	0.2	0

Tulokset

Kyselyyn vastanneet

Eniten kyselyvastauksia kertyi Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan riistakeskusalueilta, joista molemista saatiin 17 vastausta (taulukko 1). Vähiten vastauksia saatiin Pohjois-Hämeestä (5 kpl). Alueittaista vastausastetta ei voitu kaikilta osin tarkasti määrittää joidenkin tahojen toimialueiden ja riistakeskusalueiden erilaisuuden vuoksi, mutta tämäkin piirre huomioiden selvästi muita korkeammat vastausasteet olivat Pohjois-Karjalassa (68 %), Pohjois-Savossa (61 %) ja Pohjanmaalla (57 %). Tuloksia tulkitessa on hyvä pitää mielessä useiden alueiden verrattain matalat (< 30 %) vastausasteet, sekä se, että kyselyyn vastanneiden taustatahujen lukumäärän lievä painottuminen monilla alueilla joko tuotanto- tai seuraeläinjärjestöihin tai riistahallintoon. SusiLIFE-projektissa toteuttaja- tai rahoittajaorganisaatioissa heistä toimi 33 prosenttia.

Miten paljon yhteydenpitoa?

Yhteydenpidon useutta kartoitettiin kysymällä, ”Montako kertaa olet viimeisen 12 kuukauden aikana ollut yhteydessä susiasioissa seuraavien tahojen edustajiin?”. Taulukossa 2 esitetyistä lukuaroista on havaittavissa, että riistahallinto eli useilla alueilla lähinnä Suomen riistakeskuksen aluetoimisto, riistanhoitoyhdistyksen henkilöstö tai metsästysseurat ovat olleet erityisen usein vastaajien yhteydenpidon toisena osapuolena. Neljän alueen vastaajista yhdelläkään ei ollut ollut yhteydenpitoa kansallisen tason toimijoihin, ja yhdenkään alueen toimijoille ei ollut tyypillistä pitää yllä kansainvälisiä yhteyksiä.

Yllättävämpää kuin riista-alan toimijoiden korostunut mukana olo on se, miten suuret mediaanilla kuvatut tyypillisyyserot riistakeskusalueiden välillä on siinä, miten monen suuntaista (vähintään kahdenvälistä) yhteydenpitoa niiltä raportoitiin (taulukko 2). Etelä-Hämeen erikoinen tulos kahdeksan vastaajan osalta selittyy sillä, että kaksi alueen vastaajaa ilmoitti, ettei yhteydenpitoa ole ollut mihinkään suuntaan, ja lopuilla yhteydenpitoa oli ollut vaihtelevasti – ja useimmin juuri Suomen riistakeskuksen suuntaan. Kaiken kaikkiaan 11 vastaajaa yhteensä kuudelta eri alueelta ilmoitti, ettei yhteydenpitoa ollut mihinkään suuntaan viimeisen vuoden aikana.

Yhteydenpitotavat

Niiltä osin, kun vastaajat ylipäättään raportoivat pitäneensä yhteyttä viimeisen vuoden aikana alueen johonkin toiseen saman alueen toimijatahoon susiasioissa, tiedusteltiin heiltä jatkokysymyksenä kaikkia tapoja, jolla yhteydenpito oli tapahtunut. Vastaajille esitettiin viisi vaihtoehtoa, joista sai valita yhden tai useamman. Vastaajajoukossa useimmin raportoitiin puhelimitse / sähköpostitse tapahtuneesta yhteydenpidosta – 117 vastaajaa 149 vastaajasta oli vähintään yhden muun toimijan suuntaan yhteydenpidossaan käyttänyt näitä yhteydenpitotapoja. Alueiden välillä oli aineistossa jonkin verran eroja eri yhteydenpitotapojen painopisteissä (kuva 1). Niin ikään 109 henkilöä ilmoitti tavanneensa vähintään yhden muun tahon edustajan kanssa susiasioissa kasvokkain, etäyhteydellä tai työryhmissä viimeisen vuoden kuluessa. Tiettyjen toimijoiden keskeisyydestä susiasioiden verkostossa kertoo jo se, että joukossa oli vastaajia, joilla näitä yhteydenpitotapoja oli käytetty vuoden mittaan lähes kaikkien muiden kyselyssä kartoitettujen toimijatahojen kanssa.

Keskeisyys verkostossa

Jo edellisessä kappaleessa mainittu riistahallinnon keskeisyys osana monien tahojen yhteydenpitoa havainnollistuu hyvin tahoryhmien vuorovaikutusverkostoissa (kuvat 2a-c). Osassa alueita tämä ilmenee siten, että riistahallinnon toimijoilla on verkostossa suora yhteys kaikkiin tai lähes kaikkiin muihin alueellisesti kuvattuun verkoston toimijoihin ja eniten yhteyksiä, eli verkostoanalyysin termein niiden keskeisyysaste on korkea. Tämä piirre näkyy kerätyssä aineistossa erityisen vahvasti Keski-Suomessa, Pohjois-Hämeessä ja Lapissa, joissa riistahallinnon keskeisyysaste ja välittäjäkeskeisyys on verkostoissaan korkeita (taulukko 4). Muiden toimijoiden välillä ei ole juurikaan yhteyksiä muihin suuntiin, mutta alueiden väliset (ja ehkä kertyneen aineiston määrästä johtuvat) erot ovat suuria.

Kiinnostavia ovat myös sellaisten toimijatahojen korkea keskeisyysaste ja välittäjäkeskeisyys, joiden lähtökohtainen toimintakenttä ei rajoitu riista-asioihin. Tällaisia ovat esimerkiksi tuotanto- ja seuraeläinjärjestön tai -järjestöjen alueorganisaatioiden (MTK:n, koirajärjestöjen piiriorganisaatioiden, Paliskuntien yhdistyksen) asettuminen

monilla alueilla verkoston keskeisiksi toimijoiksi riistahallinnon rinnalla. Tällaisia ominaisuuksia niillä oli aineistomme mukaan etenkin Keski-Suomessa, Pohjanmaalla ja Lapissa (taulukko 3).

Niin ikään kiinnostavia verkostorakenteita ovat myös hyvin monenkeskiset ja liki kaikkien toimijatahojen yhteyksiltään monipuoliset ja tiheet suhdeverkostot, kuten Varsinais-Suomen, Oulun, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Rannikko-Pohjanmaan verkostot (taulukko 3, kuvat 2a-c).

Kysymyksiä herättävät puolestaan aineiston pohjalta piirtämämme toimijamäärältä (solmut) ja yhteyksiltään (siteet) melko yksinkertaiset ja löyhät sosiaaliset verkostot, joissa ei ole yhteydenpidoltaan aktiivista kanssakäymistä eikä keskeisiä toimijoita (Kuvat 2a-c). Tällaisia ominaisuuksia on ehkä Etelä-Hämeen ja Kainuun verkostoilla, mutta niissä myös aineiston pieni koko vaikeuttaa verkoston hahmottamista ja jättää ehkä katveita.

Miten tyytyväisiä oltiin yhteydenpitoon?

Tyytyväisyyttä yhteydenpitoon kartoitettiin vastaajilta vain niiden tahojen suhteen, jonka kanssa heillä oli ollut yhteydenpitoa edeltävän 12 kuukauden aikana. Tämä tietenkin jättää käsittelemättä mahdolliset tilanteet, joissa yhteydenpito ei ole ollut tarkastelemallamme ajanjaksolla syystä tai toisesta tarpeen, tai että esimerkiksi tyytymättömyys on ollut syynä yhteydenpidon puuttumiseen.

Tyypillisesti yksittäisiä vuorovaikutuksia kuvattiin aineistossa mediaani-arvolla 1 eli niihin oltiin jokseenkin/melko tyytyväisiä (asteikko -2 = tyytymätön, ... 0 = ei oltu tyytyväisiä eikä tyytymättömiä, ..., 2 = tyytyväinen). Mediaaniarvot olivat myös kaikilla alueilla (taulukko 3) ja kansallisesti tarkasteltuna kaikkien käsiteltyjen tahojen kanssa toimittaessa joko edellä mainittu 1 tai 0. Yksittäisiä tyytymättömyyden ilmauksia liittyen yhteydenpitoon esiintyi useiden tahojen välillä, useampia kuin yksi sekä petomatkailuyrittäjiä että tutkijoita koskien (taulukko 3).

Yhteydenpidon useuden ja tyytyväisyyden asteen välillä oli positiivinen korrelaatio ($r_{\text{spearman}} = 0.233$, $n = 1\ 191$; $P < 0.001$). Näin lasketun korrelaation taustaoletuksena on, että saman vastaajan (talon) antamat arviot yhteydenpidon tyytyväisyydestä kuhunkin toiseen yhteyttä pitämäänsä tahoan on arvioitavissa toisistaan riippumattomasti. Saman oletuksen mukaan koko aineistossa tyytyväisyyden taso on tyypillisesti korkeampaa kasvatusten, etäyhteydellä tai työryhmissä toisia

tavattaessa, kuin muilla tavoilla eli puhelimella tai sähköpostitse, laajemman osanottajajoukon tilaisuuksissa tai sosiaalisessa mediassa tavattaessa (Mann-Whitney U-testi; $U = 5.048$; $n = 1191$; $P < 0.001$).

Tahoryhmien väliset (tahoryhmien sisällä yksittäisten tahojen antamista arvoista (keskiarvoistetut) arviot useimmiten ilmaisivat varovaista tyytyväisyyttä, ja näkyvät niin ikään alueittaisissa verkostokuvauksissa (kuvat 2a-c).

Useissa alueittaisissa verkostorakenteissa on nähtävissä yksittäisten tahoryhmien välillä aktiivista yhteydenpitoa, johon ollaan myös vahvasti tyytyväisiä. Tällaisista ovat esimerkkejä vaikkapa Satakunnassa riistahallinnon sekä muiden viranomaisten välinen vuorovaikutus, ja Oulussa riistahallinnon sekä valvontaviranomaisten välinen vuorovaikutus.

Joillakin alueilla liki kaikki tahoryhmien väliset suhteet ovat tyytyväisyyden suhteen joko neutraaleja tai eriaistaisen positiivisia. Verkostojen sidoksien tiheydet eivät alueellisilla verkostoilla korreloineet tyytyväisyyden keskimääräisen tason kanssa ($r_{\text{spearman}} = -0.04$, $n = 15$, $P = 0.99$).

Mihin teemaan susiaiheinen yhteydenpito on liittynyt?

Kyselyn toisessa avokysymyksessä tahoilta kysyttiin, mihin aihepiiriin sutta koskeva yhteydenpito on useimmiten liittynyt. Lyhyistä vastauksista tunnistetuista teemoista muodostettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin yhdeksän kategoriaa.

Tiedonvaihtoa ja -jakoa

Yhteydenpitoa luonnehdittiin monissa vastauksissa (88 kpl) tarpeella vaihtaa tietoa. Tämä varsin väljä kuvaus tarkoitti esimerkiksi toimijoiden välistä keskustelua ja tiedonvaihtoa susihavainnoista ja susikannan koosta, susitiedonkeruusta, ja useiden asiantuntijoiden virkansa tai työnkuvansa mukaisesta neuvonta- tai viestintätyöstä. Vastaajat ilmaisivat kantojaan esimerkiksi seuraavilla tavoilla (suluissa vastaajan oma tahoryhmä, samaan lainaukseen yhdistetty usean saman tahoryhmän henkilön vastauksia):

"Onko näkynyt susia tai niiden jälkiä... varg som djur" (muu viranomainen)

"Dna keräys, havaintojen ilmoitus."
(Reviirityöryhmä)

"Havaintojen ilmoittaminen Tassuun merkittämistä varten... Tutkimukseen... suotuisan suojelutason viitearvo" (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

"susikanta alueella... Vargstammen storlek och hur den borde förvaltas, ändras... utbildning, ... kehitystyö... informointi" (riistahallinto)

"Vargförvaltning och situationsanalys"
"Allmän situationsanalys" *"Vargstammens utveckling och behandling av dispenser"*
(metsästysjärjestö)
"neuvonta... Konsultaatio... Tietopyyntöön... Susiuutisointiin" (luonnonsuojelujärjestö)

Susivaikutukset ja vahinkojen ennaltaehkäisy

Tähän kategoriaan sijoitettiin kaikki ne vastaukset, joissa yhteydenpito liittyi mahdollisiin tai jo tapahtuneisiin susivahinkoihin, ennaltaehkäisyyn sekä vahinkoriskiin yhdistettyyn suden häiriökäyttäytymiseen. Ennaltaehkäisy tarkoitti tässä yhteydessä yhteydenpitoa, jossa aihepiiri kiertyi susialueilla työskentelyyn ja elämiseen ja vahingoilta varautumiseen, kuten petoaitojen rakentamiseen tai ylläpitoon, susien karkottamiseen tai koulu- kyytien järjestämiseen. Osapuolena tai -puolina näissä vuorovaikutustilanteissa olivat esimerkiksi alkutuottajat ja muita susialueiden paikallisia toimijoita. Tämä kategoria oli tiedonvaihdon jälkeen yleisin puheenaihe (75 kpl).

"Jäsenuottajiemme petovahingot... Susivahingot... Petovahingot, niiden yleisyys ja mahdollinen torjunta... lampaiden suojaamiseen soveltuvien laumanvartijakoirien käyttö... lampaiden suojaamiseen eri tavoin, susien käyttäytymisen... aitarpeet... kotieläinten laidunnus... maatalous, matkailu... onnettomuudet... työturvallisuus... Susivahinkoihin, niiden riskiin, riskinhallintaan ja taloudellisiin sekä psyykkisiin seurauksiin, vertaistuki... Suden aiheuttamiin konkretisoitumattomiin pelkotiloihin" (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

"petovahinkoihin ja niiden ehkäisyyn"
(riistahallinto)

"Suden aiheuttamat metsästyskoirien kuolemat/vahingoittaminen" *"Karja- ja lammastalouden susivahingot, petovahinkojen korvaustasot"* *"häirikösudet"* *"susien aiheuttamat porovahingot"* *"susivahingot... Problem varg... poroihin... Problemen som vargen orsakar primärproducenterna... liikennejärjestelmätyö... kaavoitus... tienpito... liikenneturvallisuus"*
(muu viranomainen)

"karkotukset ja poistot... Oro kring hundar och människors säkerhet... Kotieläimiin ja haja-asutusalueella asumisen ongelmiin... Susien esiintyminen niiden alueilla, pihossa, koirien käytön ongelmat jne... kotieänpihat lapsille, karjan kasvattajat, asuminen syrjässä ovat huolettaneet heitä" (metsästysjärjestö)
"Koulukuljetukset" (Reviirityöryhmä)

Metsästys ja sen valvonta

Metsästys-kategoriaan sisältyivät nimensä mukaisesti erinäisesti metsästyksen ja sen valvontaan sekä kannanhoitoon, poikkeuslupiin ja niin kutsuttuun. kannanhoidolliseen sudenmetsästyksen liittyvät yhteydenpidon aiheet.

"Metsästyksen valvomiseen...poikkeuslupiin"
(riistahallinto)

"Rikosepäilyyn/ilmiantoon. Ilmoittaja ei ole halunnut ottaa yhteyttä poliisiin paljastumisen pelossa." (luonnonsuojelujärjestö)

"Loukkaantuneen suden lopettamiseen... suurpetojen laittoman tappamisen estämiseen"
(valvontaviranomainen)
"suden kannanhoito" (muu viranomainen)

Sudensuojelu

Suden suojeluun liittyväksi luokiteltiin yhteydenpito, joissa teemana oli suden tai laajemmin luonnon ja monimuotoisuuden suojelu.

"Luonnonsuojeluun... susiensuojeluun... metsästyksen kieltoon." (luonnonsuojelujärjestö)

"Suden puolustamiseen." (riistahallinto)

"luonnon monimuotoisuus" (muu viranomainen)

Yleisen tason susikeskustelu

Yleisen tason susikeskustelu kattaa aiheena maininnat yhteydenpidosta, joissa ei yksilöity aihetta tarkasti vaan viitattiin sen käsittelevän yleisesti susiasioita. Osa näistä sivusi politiikkaa ja sen toimeenpanoa päätellen siitä, että niissä oli osapuolena esimerkiksi ministeriöiden tai muiden kansallisen tason toimijoita.

”Susipolitiikka” (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

”Suurpetoasiat yleisellä tasolla” (riistahallinto)

”Keskusteluihin mitä pitäisi tehdä suurpetojen kanssa, mitä mieltä he ovat asiassa .” (metsästysjärjestö)

Vuorovaikutustilaisuudet ja -ryhmiin kuuluminen

Omaksi kategoriakseen nimettiin vastaukset, joissa viitattiin aihepiiriin sijaan pikemminkin yhteydenpidon asiayhteyteen. Kuten artikkelin johdannossa tuotiin esiin, toimii Suomessa useita foorumeita, jotka on rakennettu lisäämään vuorovaikutusta, ja osa vastaajista perusteli näissä mukanaololla tai roolillaan yhteydenpitoa eri tahoihin. Näissä käsiteltiin usein sutta.

”...riistafoorumi” (luonnonsuojelujärjestö)

”Susireviiriyhteistyöryhmä... Osallistumisen heidän [Tutkimustahot (Luke, Syke, yliopistot)] tutkimustulosten esittelyihin ...” (Metsästysjärjestö)

”Yhteiset seminaarit” (valvontaviranomainen)

” keskustelua susista omien metsästyseurojen tilaisuuksissa... MMM kannanhoitollinen sudenmetsästys ohjapäivitystyöryhmä... Riistanhoitoyhdistysten vuosikokoukset... Alueellinen riistanuuvosto... vargevirgrupperna, gemensamma tillställningar, visit av utländska gäster, samarbete på svenska kring vargen” (riistahallinto)

”Suurpetoneuvottelukuntaan” (luonnonsuojelujärjestö)

”Riistakeskuksen kokoukset” (muu viranomainen)

”yleiseurooppalainen ...tapahtuma” (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

Kategoriaan sisällytettiin myös maininnat yleisesti yhteistyöstä. Tällaisia tarkentamattomia yhteistyö mainintoja oli aineistossa vain muutama.

Uuden luominen

Tähän kategoriaan luokiteltiin vastaukset, joissa yhteydenpidon kerrottiin liittyneen jonkin uuden asian tai konkreettisen järjestelyn luomiseen tai kehittelyyn: edustajan etsimiseen reviirityöryhmään, työryhmän perustamiseen, tutkimustarpeiden tunnistamiseen ja suomalaisen sudenmetsästyksen järjestelyjen muuttamiseen tähtäävään toimintaan.

”Edustajan saaminen reviirityöryhmään” (Reviirityöryhmä)

”Työryhmän perustamiseen... Tutkimustarpeisiin suteen liittyen...Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen ja sen asian eteenpäin viemiseen...Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen... Edunvalvonta suden kannanhoidollisen metsästyksen tiimoilta.” (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

Oikeudellinen kiista

Oikeudellinen kiista -kategoriaan luokiteltiin vastaukset, joissa yhteydenpidon tarpeen loivat esimerkiksi suden poikkeuslupapäätöksistä tehdyt valitukset, sekä muut oikeudelliset toimet, kuten lausunnot ja kannanotot.

”valitukset” (muu viranomainen)

”valitus hallinto-oikeuteen” (luonnonsuojelujärjestö)

”Lausunnot ja kannanotot petovahinkojen ehkäisyyn...Kannanotot ja ilmoitukset vahingoista, läheltä piti tilanteista sekä metsästyksen keskeytykset kun susi tulee alueelle. Suden läsnäolo haittaa metsästystilannetta ym. vastaavat. Lausuntoja aiheeseen liittyen” (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

Oikeudellisten toimien lisäksi kategoriaan katsottiin kuuluvan myös yleiset maininnat konfliktitilanteista ja niiden käsittelystä.

"Konflikten" (riistahallinto)

"Konfliktien hoitaminen"
(valvontaviranomainen)

Muut teemat

Muut teemat-kategoriaan sijoitettiin ne puheenaiheet, joita ei voitu kytkeä muihin kategorioihin. Siihen kuuluviksi luokiteltiin 8 vastausta. Näihin sisältyivät yhteydenpito liittyen esimerkiksi tuulivoimapuistojen vaikutukset suteen, itärajan aítahankkeeseen ja suurpetokuvaukseen, ja haaskojenpitoon.

"Tuulienergiatuotannon vaikutuksiin suden ja muiden suurpetojen osalta... Itäraja aítahanke... haaskat" (muu viranomainen)

"Suurpedot kuvaus" (metsästysjärjestö)

Miten vastaajat kommentoivat vuorovaikutuksen kehittämistä?

Yksi tämän selvityksen tavoitteista oli löytää keinoja, joilla vuorovaikutusta voitaisiin kehittää. Näitä keinoja kartoitettiin toimijoilta itseltään kyselyssä yhden avokysymyksen avulla. Kyselyaineistosta tunnistetut kehitysideoita jaettiin viiteen kategoriaan.

Vuorovaikutuksen sisältö

Kategoriaan luokitelluissa kyselyvastauksissa huomio kiinnittyi siihen, mihin teemoihin ja kenen intressien mukaisesti näkökulmiin vuorovaikutuksessa keskitytään tai tulisi keskittyä.

Osa vastaajista ilmaisi tyytymättömyyttään siihen, miten vähän nykyisessä vuorovaikutuksessa saavat heidän näkökulmastaan tietyt asiasisällöt tai intressit, ja mitä seurauksia tällä voi olla:

"Otettava huomioon metsästäjät ja koiran kanssa metsästäminen. – – Yleisesti ottaen koira metsällä ja yhteiskunnassa on hyvinvoinnin näkökulmasta merkittävä, jota on vähe-

sytty laajasti eri tahoilta...Lampureiden kannalta ongelmana on tiedon saanti alueellisesta petojen liikkumisesta. Tietoa saavat eniten he, joilla on henkilökohtaisia kontakteja paikallisiin metsästäjiin. Muut ovat täysin satunnaisen huhujen varassa tai täysin tietämättömiä alueella liikkuvista susista." (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

"Kansalaisten, maalla yrittävien, asutuksen tiheyden, ihmisten elämään suden vaikutus pitäisi ottaa paremmin huomioon...nykyisellä vuorovaikutuksella siihen ei ole mahdollista päästä vaan se vaatii lainsäätäjän selkeää päätöksentekoa, .. kannanhoidollinen metsästys ja poliisille nopeampaa reagointia piha susien poistoon." (metsästysjärjestö)

"Luke borde även se problemen på lokalnivå, inte endast ur deras egna genforsknings intress. ALLA problem och information samt åsikter borde vägas in Lukes arbete med vargen. Luke borde bättre informera om sitt arbete, idag är förtroende för Luke på lokalnivå mycket svagt" (riistahallinto)

Vuorovaikutuksen menetelmät

Tässä kategoriassa kiinnitettiin huomiota siihen, millaisia kriteereitä hyvän vuorovaikutuksen menetelmien tai toimintatapojen kuuluksi toteuttaa. Kehitysehdotuksia nousi esiin useita, ja ne vaihtelivat laaja-alaisemmista ehdotuksista hyvinkin käytännönläheisiin menetelmäehdotuksiin. Aineistossa tuotiin esille hyvän, ymmärrystä lisäävän vuorovaikutuksen piirteinä avoimuus, puolueettomuus, rauhallisuus ja kuunteleminen:

"Kyllä asetelmat keskusteluissa ja yhteistilaisuuksissa pitää saada avoimemmaksi, lisäksi vierastan käytäntöä, jossa julkisissa tilaisuuksissa syyllistetään jotain osapuolta suoraan ilman perusteita." (reviiriyhteistyöryhmä)

"Avoin keskustelu ja tiedottaminen kaikkinen epäkohtineen ilman mitään poliittisia tai muita tarkoituksia, on ainoa vaihtoehto edetä asioissa." (valvontaviranomainen)

"Saada kaikki osapuolet samaan pöytään ja puhua asioista rehellisesti kiihtymättä." (riistahallinto)

"Vuorovaikutus tulisi olla enemmän kuuntelevampi. Nyt tulee tunne että kun on määräysvaltaa niin näin tehdään." (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)
"Keskinäistä ymmärrystä lisäämällä. Kaikkien toimijoiden tavoitteita ja näkemyksiä suden ja ihmisen rinnakkaiselosta pitäisi saada avuttua muille paremmin." (luonnonsuojelujärjestö)

Avoimuuden ei kuitenkaan aina nähty vievän eteenpäin, sillä avoimuuden myötä voi myös tulla esille uusia aiemmin ehkä katveessa olleita erimielisyyden aiheita. Muutamassa vastauksessa nostettiin esiin avoimen keskustelun riskit ja ei-toivotut vaikutukset.

"Avoin keskustelu, mutta silloin asiat myös polarisoituvat." (muu viranomainen)

"Annetaan kansalaisille mahdollisuus avoimeen keskusteluun, muttei sorruta väittelyihin." (Reviirityöryhmä)

Toiveissa oli maakunnallisia foorumeja, tapahtumia, webinaareja, työpajoja ja kokouksia siellä missä tarvetta on. Onnistuneen vuorovaikutuksen olisi hyvä olla vastausten mukaan selkeästi strukturoitua ja johdettua. Kehitysehdotuksissa tuotiin menetelminä esiin johdetun, dialogisen ja fasilitoidun susikeskustelun tarve ja laajempi hyödyntäminen:

"Paikallisilla ns. Tupailloilla missä on muutama alustuksia. Annetaan kansalaisille mahdollisuus avoimeen keskusteluun, muttei sorruta väittelyihin. Eli tilaisuutta johdetaan. Tästä on hyviä esimerkkejä miten avoin keskustelu ilman syytelyä tai kiistelyä voi avata asiaa ja saada eri näkökantoja esille." (Reviirityöryhmä)

"Avoin ja luottamuksellinen keskustelu lisää mahdollisuuksia kehittää uusia toimintamalleja ja yhteistyötä. Yhtenä keinona tähän voisi olla esim. dialoginen susikeskustelu, jossa jokainen voisi rauhassa ja luottamuksellisesti tuoda esille omia näkökulmiaan... Osallistamalla: enemmän yhteisiä tilaisuuksia ja fasilitoituja keskusteluja susista ...Pidin alunperin reviirityöryhmiä hyvänä alustana keskustelulle, mutta en ole kuullut niistä juuri hyvää. Ongelmana niissä ja myös suurpetoneu-

vottelukunnassa on se, että metsästäjäpuolella on moninkertainen edustus, ryhmissä ei ole ulkopuolista puolueetonta fasilitoijaa ja niiden agenda on vähintäänkin epämääräinen" (luonnonsuojelujärjestö)

Aina kyse ei tarvitse olla keskustelussa, vaan eteenpäin vievää vuorovaikutusta voi tapahtua esimerkiksi yhteisissä petoaitatalkoissa tai muun toiminnan ohessa.

"Yhteiset tekemiset (projektit, tapahtumat jne.) - näissä tutustutaan luontevasti / arkisemmin ihmisiin ja vahvistetaan tunnetta siitä, että yhdessä mennään eteenpäin." (muu viranomainen)

"Enemmän yhteisiä tapahtumia. Tapahtumat voisivat olla retkeilyjä, talkoita (susiaita tms), tutustumiskäyntejä. Kokoustilanne ei ehkä luota tarpellista vuorovaikutusta ja oikeaa keskustelua. Vapaamuotoisemmat tilaisuudet voisivat olla parempia.... Vuosittain eri toimijat kokoa va seminaari, jossa haasteita ratkovia esitelmää ja ryhmätöitä. Kentän ihmisille sudesta tietoa antavia "susii-illoja". Tieto vähentää tuskaa... Siirtymällä keskustelusta käytännön toimenpiteisiin susikannan hoidossa voitaisiin parantaa yleistä ilmapiiriä petoasioiden ympärillä. Nykyinen asiantila herättää pääasiassa vain tyytymättömyyttä ja kasvattaa petovastaisuutta." (riistahallinto)

Kaksi tahoja nosti esiin tarpeen uudelleenlaisille susihavaintojen ilmoitusväylille ja -menetelmille.

"Tassuhavaintojen kirjausta varten havaintojen ilmoitukseen puhelin appi, jolla havainnot voitaisiin ilmoittaa (paikka, aika ja kuva esim jäljistä) ja sille palautejärjestelmä. Esim. 1 vahvistettuhavainto, 2 ei peto, 3 jäänyt tarkastamatta, 4 usea havainto samasta tapauksesta. 5 ilkeältä tai muu syy mitätöidä ilmoitus." (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

" – – Onko kartoitusta tai ilmoitusväylää havainnoista, joihin/missä voisi kirjata susien tappamien hirvien, peurojen määrä pelkkien koti-/metsästyskoirien lisäksi. Susien tekemä hirvieläinten luontainen poisto ja sen seuraaminen olisi mielenkiintoinen tieto suh-

teutettuna hirvieläinten kannanhoidolliseen määrittelyyn ja metsästyslupamääriin. – –” (valvontaviranomainen)

Median välityksellä tapahtuva vuorovaikutus jakoi vastaajien mielipiteitä.

”Eri paikallistahot lukevat lähinnä paikallislehtiä ja mahdollisesti seuraavat sosiaalista mediaa, ja kommentoivat asioita siellä, suoraa yhteyttä eri tahojen välillä ei virallisesti juuri ole. Medialla on erittäin suuri vaikutus sille lähdetäänkö yhteyksiä edes rakentamaan. Ennakkoluuloja voi ”yleisen media- ja somekeskustelun” takia olla kaikilla osapuolilla. – –” (luonnonsuojelujärjestö)

”SusiLIFE:n hyvä esimerkki aktiivisesta toiminnasta somessa. Mediatiedotteet ovat hyvää kanavan, vaikka eivät mene läpi.” (muu viranomainen)

Vuorovaikutuksen osapuolten roolit ja toiminta

Tähän kategoriaan luokitelluissa vastauksissa tuotiin esille sitä, millaisia rooliodotuksia ja toiveita vuorovaikutuksen vetäjiin ja toisiin osapuoliin liitettiin. Huomio oli erityisesti viranomaisien käyttämien vuorovaikutuksen menetelmien kommentoinnissa. Erityisesti Luonnonvarakeskuksen (Luke) roolia kommentoitiin aktiivisesti.

”Mielestäni nykytilanne on siinä mielessä hyvä, että Luke tekee laadukasta tutkimusta suden parissa. – –” (riistahallinto)
”Turhautuminen kuulluksi tulemisessa päällimmäisenä, tarkoitan nimenomaan Luken suuntaan.” (muu viranomainen)

Luke sai osakseen myös konkreettisia toiminta-ehdotuksia koskien sen vuorovaikutusta osapuolena. Niissä toivottiin aktiivisempaa vuoropuhelua paikallistasolla, samoin laajempaa ja ajantasaisempaa tiedonjakoa.

”Toivoisin LUKE:n tutkijat yhteistyöhön ja toimintaan susien reviirialueilla olevien metsästyseurojen kanssa” (valvontaviranomainen)
”Jospa saisi enemmän ajankohtaista tietoa susien esiintymisestä alueella. Tiedot ovat

useimmiten kuukausia myöhässä (esim. Tassu-havainnot). Olisi hyvä saada tietoa myös ajankohdista, jolloin havainnot on tehty.” (Reviirityöryhmä)

Vuorovaikutuksen foorumien tahojen koostumusta (inklusiivisuutta) myös kommentoitiin. Osa tahoista koki metsästäjätahojen olevan vuorovaikutuksessa yliedustettuina ja/tai että suojelutahoja täytyisi saada enemmän mukaan.

”Sidosryhmien kirjo on nykyisin jo vähintään riittävä, metsästäjätaustaiset jopa yliedustettuina. Voi hankaloittaa esim. suojelutahon mukaan tulee, sekä voi antaa mustavalkoisen kuvan paikallisten suhtautumisesta susiin” (muu viranomainen)

”Kuulemistilaisuuksissa luonnonsuojelun pöytäkirjat on ainoa suojelunäkökulman edustaja, ja tilaisuuksissa ei mitenkään aktiivisesti tunnuta pyrkivän vastakkainasettelun purkamiseen ”suojeluväen” ja metsästyksen edustavien tahojen (joita valtaosa osallistujista on) välillä. Kuulemistilaisuuksissa on vaikea ilmaista omaa näkökulmaansa esim. susien suojelun tarpeellisuudesta, kun siellä on ihmisiä, jotka esittävät mielipiteensä susista hyvin jyrkästi, ja tuntuu, että riistakeskuksen edustajat usein myönteilevät näitä mielipiteitä. Jään siis edustamani näkemyksen kanssa hyvin yksin.” (luonnonsuojelujärjestö)

”Saada paikallinen /alueellinen luontopuoli mukaan” (riistahallinto)

Muutamissa vastauksissa nousi esiin vapaaehtoisten, kuntien ja muiden Pohjoismaiden roolin ja resurssoinnin vahvistaminen.

”Vapaaehtoisen kenttätöiden uskottavuuden lisääminen.” (metsästäjäjärjestö)

”kunnille resursseja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen nykyistä laajemmin” (muu viranomainen)

”Yhteistyö pohjoismaissa ja riistakeskusalueiden välillä keskustelutilaisuuksia.” (riistahallinto)

Yksi taho teki ehdotuksen uudenaikaisesta tehtävänjaosta, jossa niin sanotuille kriittisille äänille annettaisiin tilaa viranomaisvetoisen vuorovaikutuksen sijaan.

”Voisiko ns. susikriittisille tai -pelkoisille säilyttää/mahdollistaa (ja rahoittaa) vuorovaikutusvastuuta? Nythän tämä menee niin, että he ovat enempi kohteena.” (muu viranomainen)

Vuorovaikutuksen tulevaisuus

Joissakin kommentteissa ilmaistiin huolta siitä, mitä vuorovaikutukselle tapahtuu SusiLIFE -hankkeen jälkeen, ja ilmaistiin toiveita nykytilan jatkuvuudesta. Hanke päättyy vuoden 2025 syyskuussa.

”Avoin keskustelu, mutta silloin asiat myös polarisoituvat. SusiLife-sivusto on hyvä, mutta entä jatkuvuus?...Vuorovaikutukseen on panostettu (kansallisesti ja alueellisesti) paljon, joten en osaa sanoa, mitä voisi vielä tehdä paremmin. Toki vuorovaikutuksen jatkuvuus ja ”sitkeys” pitäisi taata, että ei esim. LIFE-hankkeen päättyessä tapahtuisi selvää vähenemistä.” (muu viranomainen)

”Avointa ja rakentavaa sekä ratkaisukeskeistä keskustelua tulee jatkaa” (Tuotanto- tai seuraeläinjärjestö)

Vuorovaikutus on monilta osin jo hyvää

Tähän kategoriaan lukeutuivat kaikki ne vastaukset, joissa vuorovaikutuksen ilmaistiin olevan jo hyvää tai ainakin riittävää siihen nähden, mitä sillä on saavutettavissa. Nykyisen kaltaisten järjestelyjen toivottiin jatkuvan, tai kehitysideoita ei osattu antaa.

”Vuorovaikutus on riittävää. Maaseutu kaipaa riittävästi suurpetojen (susi, karhu) kaatolupia. Se edesauttaisi maaseudun elinvoimaisuutta ja jopa itsetuntoa, kiitos.” (muu taho)

”Mielestäni nykytilanne on siinä mielessä hyvä, että Luke tekee laadukasta tutkimusta suden parissa. Sen täytyy jatkossakin olla kaiken perusta. Poronhoidon, metsästäjien yms. mielipiteitä pitää tuki kuunnella ja kunnioittaa,

mutta ns. huoltoasemakeskusteluiden faktoille ei tule antaa jalansijaa... liekö tarpeellista ollenkaan? Enempää ei uskalla asiasta sanoa.” (riistahallinto)

Tulosten tulkinta

Susi ja siihen liittyvät teemat kytkevät monenlaisia toimijoita yhteen. Näin voidaan päätellä siitä, miten Suomessa ja läntisissä naapurimaissa on organisoitu jo vuosikymmenten ajan erilaisia suosasioita käsitteleviä foorumeita (Sandström ym. 2018). Suden levittäytyminen Euroopassa viime vuosikymmeninä (Chapron ym. 2014) on luonut tarpeita tehdä yhteistyötä ja aloittaa dialogia eri toimijoiden välillä uusilla alueilla. Tuore esimerkiksi fasilitoidun dialogin kokeilusta on Tanskasta, jossa tavallisista asukkaista on koostettu keskusteluryhmiä rakentamaan yhteistä tietopohjaa ja uudenlaista toimijuutta (Hansen ym. 2022).

Verkostojen rakentumisen taustalla on tarve asioiden edistämiseksi tilanteessa, jossa toimijat tiedostavat, että yksin yrittäminen ei riitä. Verkotot voivat rakentua usein eri tavoin ja muotoutua ajan kanssa. On esitetty, että verkostoja voidaan tarkastella mikro- ja makrorakenteina, joissa mikrotaso koostuu yksittäisten toimijoiden suhteesta toiseen tai toisiin toimijoihin, ja nämä yksittäiset suhteet ovat eräänlaisia rakennuspalikoita makrotasolle (Bodin ym. 2020), kuten alueellisille suusyhteydenpidon verkostoille.

Niiltä osin, kun kuvauksemme verkostoista todella tavoittavat alueellisen yhteydenpidon piirteet, näyttävät tahoryhmien (intressiryhmien) väliset alueelliset vuorovaikutusverkotot olevan rakenteeltaan Suomessa jonkin verran toisistaan poikkeavia. On keskittyneitä, tiheitä-ei-keskittyneitä, ehkä myös pirstaleisia (osa toimijoista ei kytkeydy lainkaan toisiin), ja liki täysin kaikkiin muihin toimijoihin kytkeytyneitä verkostorakenteita.

Useimmille aineistomme alueellisista verkostoista näyttää olevan kuitenkin yhteistä, että riistahallinnon toimijoilla on niissä keskeinen asema – eniten siteitä eri suuntiin ja niiden kautta eräänlainen välittäjän ja yhteen kokoavan toimijan asema. Taustalla voi olla esimerkiksi metsästyslakiin (26 §) jo pitkään sisällytynyt vaatimus riistahallinnon sidosryhmien kuulemisesta hirviasioissa, joka monilla alueilla on tarkoittanut myös suurpetoasioiden sivuamista. Riistahallintolain myötä perustetuissa riistaneuvostoissa on jo lähtökohtaisesti

ti edustettuna useita tahoista, jotka kyselyssämme perustelivatkin edustajuusroolillaan yhteydenpitoaan. Riistahallinnon paikallistason edustajia on myös mukana niin reiviiryhteistyöryhmissä kuin aluetason edustajia suurpetoneuvottelukunnissa asiantuntijoina. Kaikki nämä järjestelyt rakentavat osaltaan riistahallinnon keskeistä asemaa verkostoissa ja säilyttävät sille vastuuta osana heterogeenisten, intresseiltään hyvinkin eritaustaisten, tahojen verkostojen kytkijänä sen lisäksi, että riistahallinnon henkilöstöllä on ollut myös aloitteellisuutta verkostoitumisessa.

Toimijoiden väliset suhteet, verkostot ja niissä syntyvä luottamus ja vastavuoroisuuden normit ovat sosiaalista pääomaa (Putnam 2000), jota kertyy ehkä erityisesti tiedonvaihdon keskiössä verkostossa oleville toimijoille: Se voi olla kiinnittävää (*engl.* bonding social capital) tai siltoja rakentavaa (*engl.* bridging social capital;). Verkostokirjallisuudessa sillanrakentajien vahvuutena voi olla näköala useammanlaisiin näkökulmiin ja ratkaisuvaihtoehtoihin (Burt 2004). Sillanrakentajien keskeisyyttä kannattelee osaltaan se, että niihin halutaan (ja kannattaa) verkostoitua, jotta saisi itsekin (epäsuorasti) hyödyllistä tietoa verkoston eri osista (Berardo & Scholz 2010). On myös saatu viitteitä siitä, että jonkun toimijan ympärille keskittyneet verkostot sopivat hyvin yhteistä koordinaatiota vaativiin tehtäviin, ja että tiheät monenkeskiset verkostot soveltuvat hyvin yhteistyöhön ja luovuutta edellyttävään ongelmaratkaisuun (esim. Bodin ym. 2020). Havaintomme alueellisten verkostojen erilaisuudesta voi tarkoittaa tässä valossa sitä, että eri alueiden verkostoilla voi olla erilaisia vahvuuksia suhteessa erilaisiin tehtäviin.

Heikkoutena keskittyneissä verkostoissa on se, että toiminnan häiriintyessä yhden keskeisen solmun osalta verkosto voi hajota erillisiksi osiksi tai verkostoiksi. Ilmiöön viitataan kansainvälisessä verkostokirjallisuudessa termillä ”structural hole” (Burt 2004). Kaikissa alueellisissa verkostoissa riistahallinnon rooli ei näyttänyt olevan tässä suhteessa keskeinen. Susiasiat näyttävät aktivoivan etenkin eläintuottaja- ja koirajärjestöjä verkostoitumaan, ja toisaalta muutkin toimijat voivat olla aloitteellisia yhteydenpitoon rakentamisessa heidän suuntaansa tiedostaen ehkä sen, miten olennainen kysymys susivahinkojen vähentämisen on kannanhoidossa onnistumiselle.

Selittykö verkostojen toimijoiden määrä ja tiheys edellä kuvattujen selitysten ohella kohdatuil-

la susitilanteilla ja käytännön haasteiden synnyttämällä yhteistyön tarpeilla? Kyllä sitä kautta, että verkostoitumisella tavoiteltiin tulostemme mukaan monenlaisia päämääriä (hyötyjä), kuten ajantasaisen tiedon saantia tilannekuvan ylläpitämiseksi, tiedonjakamista suden läsnäolon tuottamien ongelmien paremmin tiedostamiseksi ja korjaamiseksi, oman intressin edistämiseksi lainsäädännön tai oikeuskäytännön muuttamiseksi, tai paikallisten käsillä olevien ongelmien käsittelemiseksi (vahinkojen ennaltaehkäisy tai käsittely, valvonta). Näiltä osin sosiaalisen vaihdannan teorian mukainen lähestymistapa osoittautui yhteensopivaksi tulkitessaan vuorovaikutukseen ja verkostoitumiseen motivoitumista hyödyntävoittelun kautta.

Verkoston suuri tämänhetkinen tiheys esimerkiksi Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa voi hyvinkin selittyä osin viime vuosien susitilanteilla, mutta myös pitkäaikaista monen toimijan (erit. Maakuntaliiton aktiivisen henkilöstön ym.) verkostoitumista tukevalla toimintakulttuurilla – Pohjois-Karjalassa suurpetoneuvottelukunta perustettiin jo 1990-luvulla, Varsinais-Suomessa 2007, ja Satakunnassa 2009.

Pääosin vastaajat olivat eriasteisen tyytyväisiä vuorovaikutukseensa verkostoissaan. Tämä viestii siitä, että verkostojen osana oleminen toteuttaa vähintäänkin osin niitä tarpeita, joita osapuolilla osallisuuteen on. Kaikkia vuorosuhteita ei arvioitu tyydyttäväksi, joten verkoston osana toimiminen ei edellytä sitä, että sen pitäisi olla selvästi hyödyllistä.

Millaiset susiteemat sitovat toimijoita yhteen?

Kuten tulososiossa toimme esille, suuri osa yhteydenpidon teemoista liittyi arkisiin asioihin ja tarpeisiin. Yhteydenpidolla pyrittiin sekä pysymään itse että pitämään muut ajan tasalla, oli kyseessä sitten suden jälkihavainnot tai Suomen riistakeskuksen kokoukset. Tätä tulkittaa tukee yksistään jo se, että yleisin yhteydenpidon teema oli tiedonvaihto- ja jako. Myös toiseksi yleisin kategoria, susivaikutukset ja vahinkojen ennaltaehkäisy, sisälsi suurilta osin ajankohtaisen tiedon jakamista. Yhteydenpidolla haettiin konkreettisen tiedon ja avun lisäksi myös vertaistukea ja lohtua suden aiheuttamaan vaikeaksi koettuun tilanteeseen. Tämä korostui erityisesti susivaikutukset ja vahinkojen ennal-

taehkäisy -kategoriassa, jossa ihmiset hakivat yhteydenpidolla vertaistukea ja apua muilta susialueilla asuvilta ja yrittäviltä.

Vuorovaikutustilaisuudet ja -ryhmiin kuulumisen -kategorian esiin nouseminen kertoo, ettei tilaisuuksien ja ryhmien vuorovaikutusta tukeva ominaisuus rajoitu pelkästään itse tilaisuuksiin ja ryhmien osana toimimiseen, vaan niihin liittyvää vuorovaikutusta tapahtuu myös niiden ulkopuolella.

Osa yhteydenpidon teemoista näytti liittyvän verkoston jossakin osassa, pienemmässä piirissä, harjoitettavaan oman intressin vahvistamiseen. Kyse oli esimerkiksi suden poikkeuslupavalituksesta tai suden suojelusta. Käsiteltävien kysymysten ollessa jännitteisiä, laajemman siltoja rakentavan tai kiinnittävän verkostoitumisen puuttuessa tai sen tulosten ollessa epätydyttävää, kiistakysymysten käsittely voi konfliktoitua, ja esimerkiksi oikeudellistua. Konfliktin oikeudellistuksessa jää vähemmän mahdollisuuksia ei-oikeudelliselle argumentaatiolle ja samalla intressien yhteensovittamiselle (Bernstein 2005 s.142, Ratamäki 2022 s. 55). Oikeus ei pysty tuottamaan työvälineitä konflikteissa yleisesti esiintyvien kokemuksellisten, kuten sosiaalisten suhteiden ja tunteiden, elementtien käsittelemiseen ja siten konfliktin hallintaan, ja oikeudellistuneet konfliktit epäävät mahdollisuuden yhteiskunnalliseen arvokeskusteluun (Ratamäki 2022, s. 98).

Tässä tutkimuksessa havaittu oman intressin vahvistaminen susiyhteydenpidon yhteydessä voi olla myös merkki konfliktisen keskustelun käyttämisestä poliittisena työkaluna (Palonen 2003, ss. 177–179). Esimerkiksi susikiistan kohdalla eri etujärjestöjen edustajien on huomattu kokevan tarpeelliseksi tuottaa omaa puolta miellyttäviä argumentteja ja näin pitää konfliktista keskustelua yllä (Ratamäki 2022, ss. 87–88). Omien intressien vahvistamiseen liittyvä vuorovaikutus ja verkostoituminen voi siis olla sekä konfliktin ratkaisemista tukevaa (ei-oikeudellinen argumentaatio ja yhteiskunnallinen arvokeskustelu), että konfliktia ylläpitävää (konfliktinen keskustelu). Kansainvälisessä ympäristökysymysten hallinnan tutkimuskirjallisuudessa toimijoiden verkostoja on tutkittu selvästi useammin positiivisten kuin negatiivisten vaikutusten näkökulmasta (Bodin ym. 2020).

Aina ei ole selvää, mitkä vaikutukset nähdään kaikista osapuolista positiivisina, mutta useimmiten yhtä mieltä ollaan siitä, että verkostot vievät

siihen suuntaan paitsi tiedonvaihdon ja -jaon kanavana, myös välineenä uuden luomisessa. Viime vuosikymmenten aikana tutkimuskirjallisuudessa on tuotu esiin potentiaalia ja etsitty toimintatapoja, joilla onnistuneesti tuodaan yhteen erilaisia ryhmiä, ja joissa kyetään ratkaisujen yhteiskehittelyyn (engl. co-creation) monimutkaisissa ongelmissa (esim. Bammer 2019). Aineistomme ei auta päätelemään, missä määrin toiminta on verkostoissa tähän suuntautunut. Toiveita tähän suuntaan kuitenkin aineistossamme esitettiin, ja selvää onkin, että yhteiskehittelyä on susikysymyksissä ollut ja jatkossakin on tarvetta – se kun voidaan hahmottaa vaikeasti ratkaistavana pirullisena ongelmana (Bisi 2010, s. 75).

Miten kehittää vuorovaikutusta?

Tämä selvitys on nähtävä vasta alustavana kartoituksena tilanteesta, ja analyysi herättääkin monelta osin enemmän kysymyksiä kuin niihin vastaa. Suurimmat vastaajien itsensä näkemät kehittämistarpeet liittyivät kommentoinnin aktiivisuuden pohjalta pääteltynä vuorovaikutuksen menetelmiin. Kuten tulososiossa toimme esille, monet menetelmäkuvauksista olivat ylimalkaisia, ja selkein näkemys liittyi hyvänä pidetyn vuorovaikutuksen ominaisuuksiin. Tämä onkin olennaista. Mitä tahansa vuorovaikutuksen keinoja suunniteltaessa on tarpeen hahmottaa onnistumisen kriteerit tai tavoitteet, jota vasten toteutusvaihtoehtoja voidaan peilata. Monet dialogiset prosessit lähtevät myös liikkeelle pelisääntökeskustelusta (esim. <https://www.eratauko.fi/tyokaluu/rakentavan-keskustelun-pelisaannot/>), jossa kerrataan hyvän vuorovaikutuksen ominaisuuksista keskustelutilanteissa.

Suuri osa vastaajien esiintuomista kehittämistarpeista liittyi konkreettisiin teemoihin. Ideat eivät niinkään olleet aivan uudenlaisia avauksia, vaan pikemminkin tunnettujen tai muualla jo käytettyjen toimintamuotojen soveltamista omalla toimialueella, tai niiden harjoittamista ”enemmän”. Kukaan ei ottanut suoranaisesti kantaa siihen, mistä löytyvät järjestämisresurssit – paitsi siinä yhteydessä, kun esiin tuotiin huoli ajasta SusiLIFE:n päättymisen jälkeen. Resurssihaaste liittyi myös siihen, miten vastata toiveisiin, joita osalla kommentoijista liittyi Luken henkilöstön mukanaoloon alue- tai paikallistason toiminnassa. Osaratkaisun tähän tarjoaa liikkuvaa kuvaa ja ääntä kommunikaatiossa mahdollistavat webinaarit, joita kom-

mentoiijat ehdottivatkin nykyisestäään lisättäväksi.

Vuorovaikutuksen rooleihin liittyvä peruskysymys siltoja rakentavassa verkostoitumisessa on, miten koota yhteen toimijoiden kattava kirjoja osana erilaisia intressejä edustavien tahojen verkostoa, ja miten pitää vuorovaikutus kaikille (intresseille) hyödyllisenä. Tätä hyödyllisyyden kokemusta voi pienentää se, että omia pyrkimyksiä tukevat toimijat ovat monenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa aliedustettuina suhteessa sitä vastustaviin toimijoihin, etenkin jos toiminnassa tehdään ristiriitakysymyksissä enemmistöpäätöksiä (vrt. Pellikka ym. 2008 vastaavaan keskusteluun silloisissa suurpetoneuvottelukunnista). Tämän artikkelin aineisto ei tarjoa haasteeseen uusia ratkaisuideoita. Tunnettuja vaihtoehtoina ovat esimerkiksi sellaisten verkoston toimintasuntien etsiminen, jossa intressit eivät ole vastakkaiset (esim. vahinkojen ennaltaehkäisyn tukeminen), tai osapuolen pitäytyminen tai vetäytyminen pois yhteistyöstä.

Samalla kun pohditaan, mitä voisi tehdä paremmin, on hyvä tiedostaa se, mitä jo nyt tehdään hyvin. Kun tyyppilliset arviot yhteydenpidosta ilmaisivat tyytyväisyyttä, ja osan kommentoijista oli vaikea keksiä tai nähdä kehittämistarpeita, on jotakin varmastikin tehty oikein. Osa myös näki, että haasteet ovat muualla kuin itse vuorovaikutuksessa, tai että haasteet vuorovaikutuksessa voivat kasvaa tulevaisuudessa. Kommentteissa oltiin siis sekä huolissaan vuorovaikutuksen jatkuvuudesta, että toivottiin nykytilan jatkuvan. Kaksi kolmesta tulevaisuusteemaa käsittelevästä vastauksesta mainitsi nimenomaan SusiLIFE-hankkeen jälkeisen ajan järjestelyt – vastaajistahan 1/3 oli siinä jotenkin nyt mukana. Kehittämisenäkökuulmasta tämän voi katsoa kertovan siitä, kuinka SusiLIFE-hankkeen toiminnan on koettu tukevan vuorovaikutusta ja sen kehittämistä, mikä tietenkin tekee aiheelliseksi pohtia tulevaisuuden hankemahdollisuudet.

Tutkimustarpeita

Jos tässä selvityksessä valittua verkostojen rakenteisiin huomiota kohdistavaa lähestymistapaa halutaan jatkaa ja ymmärrystä verkostonäkökulmasta lisätä, kannattaisi tutkimusta ja tutkimusresursseja suunnata esimerkiksi haastatteluihin pohjaavan tutkimuksen tekemiseen, joissa käytäisiin kyselyä yksityiskohtaisemmin läpi vuorovaikutuksen muotoja ja sen dynamiikkaa. Erityisen kiinnostavia

olisivat ajan myötä etenevät (dynaamiset) kehityskulut, joissa muovautuvat toimijoiden valinnat ja toiminta suhteessa verkostoihin tai verkostoissa (esim. Bodin ym. 2020). Kiinnostavaa olisi niin ikään syventyä esimerkiksi tilannetekijöihin, joissa yhteydenpito alkaa tai aktivoituu, tai toisaalta menettää merkitystään ja loppuu. Entä mikä rooli on henkilötason tekijöillä – onko fragmentoituneen tai löyhän verkoston taustalla avainhenkilöiden vaihdokset, susiasian vähämerkityksellisyys, vaiko jotain muuta. Vaikka Suomessa on jo käyty monilla alueilla vuosikymmenien mittainen polku suurpetoasioiden rakenteiden ja järjestelyjen hiomisessa paremmin vastaamaan kulloisiinkin tarpeisiin, on syytä kiinnittää huomiota myös verkostojen mikrorakenteisiin, toisiaan kohtaaviin ihmisiin.

Kiitokset. Haluamme osoittaa kiitoksemme kaikille vuorovaikutuskyselymme vastanneille, jotka avuliaisuudellaan tekivät tämän selvityksen toteuttamisen mahdolliseksi. Kiitämme myös dosentti Sauli Härköstä, toista anonyymia arvioijaa ja SusiLIFE-viestinnän asiantuntija Iina Ala-Kurikkaa kommentteista, jotka auttoivat käsikirjoituksen selkeyttämisessä.

Summary: Social interaction in Finnish wolf population management – A social network analysis

The wolf *Canis lupus* gets people talking and connecting with each other. Wolf presence in Finland has ignited widespread discussions, both in public discourse and across various platforms. Over the past decades, wolf conservation and management have been recurring themes in Finnish forums, spanning from local to national levels. This engagement involves a diverse array of actors, including authorities, interest organizations, and the general public. The social interaction typically aims to exchange information, but permanent forums also build relationships, trust and make recommendations or statements. The existence and actual operation of interaction arenas is known to vary to some extent from region to region and dynamically in time. However, a comprehensive understanding of the social interaction within Finland's multilevel governance system concerning wolf issues remains elusive, especially between regional and local/national actors.

To address this gap, we conducted a nationwide online survey in June 2023 to delve into the interactions, communication methods, and satisfaction levels of parties involved in wolf-related matters. The survey, supported by the SusiLIFE project group comprising experts from the Finnish Wildlife Agency and Natural Resources Institute Finland (Luke), targeted representatives who had engaged with the Finnish Wildlife Agency on wolf issues. Out of 438 individuals invited to participate, we received 148 responses, yielding an overall response rate of 34% (regionally 22–68%, Table 1).

Our analysis categorised respondents into seven actor groups: environmental NGOs, animal producers, hunting NGOs, game administration, control authorities, other administrators or authorities and entrepreneurs. Quantitative and qualitative analyses were employed to examine the frequency and satisfaction of interactions, resulting in sociograms illustrating regional social networks.

The findings revealed diverse network structures and attributes, ranging from centralised to dense-non-concentrated and possibly fragmented (Tables 1–2, Fig. 2a–c). Notably, game administration consistently held a pivotal role in regional networks, exhibiting high betweenness centrality (Table 4) and social capital. However, exceptions existed, with animal producers or dog kennel NGOs playing a significant role in specific regions. The use of contact methods varied regionally (Fig. 1), highlighting the nuanced nature of social interactions.

The qualitative analysis identified themes related to everyday matters and concrete needs, with a focus on staying informed about wolf-related developments, such as wolf sightings or meetings of The Finnish Wildlife Agency. Respondents sought peer support amid perceived challenges posed by wolves, and some interactions aimed at strengthening individual interests within the network. Improvement areas included openness, impartiality, calmness and active listening. Most of the development needs were related to concrete themes. The ideas were not completely new openings but, rather, they applied well-known or previously used forms of activity in one's own area or activities that should be practised 'more'.

While most respondents expressed satisfaction with past interactions (Table 3), some also struggled to identify development needs. Some believed challenges lay outside the realm of interaction or anticipated increased challenges in the future. This study provides a preliminary exploration of mainland Finland's inter-party dynamics, suggesting the need for further research, including qualitative investigations, to unravel the motivations behind networking and collaboration in wolf-related matters and to understand the governance structures supporting discussion arenas over the decades. After all, the wolf is most probably going to keep people talking and connecting in the future as well, and, with research, we can affect the successfulness of this interaction.

Kirjallisuus / References

- Bammer, G. 2019: Key issues in co-creation with stakeholders when research problems are complex. – *Evidence & Policy* 15(3): 423–435.
- Battiston, D., Blanes i Vidal, J. & Kirchmaier, T. 2021: Face-to-Face Communication in Organizations. – *The Review of Economic Studies* 88(2): 574–609.
- Berardo, R. & Scholz, J. T. 2010: Self-organizing policy networks: Risk, partner selection, and cooperation in estuaries. – *American Journal of Political Science* 54(3): 632–649.
- Bisi, J. & Kurki, S. 2005: Susipuhetta Suomessa. Maakunnalliset ja kansalliset odotukset ja tavoitteet susikannan hoidossa (Abstract: The wolf discourse in Finland: provincial and national expectations and objectives for the management of the Finnish wolf population). Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. – *Julkaisu* 3.
- Bisi, J. 2010: Suomalaisen susikonfliktin anatomia – *Acta Universitatis Ouluensis A* 552. 91 s. + liitteet.
- Bodin, Ö., Mancilla García, M. & Robins, G. 2020: Reconciling conflict and cooperation in environmental governance: a social network perspective. – *Annual Review of Environment and Resources* 45: 471–495.
- Burt, R. 2004: Structural holes and good ideas. – *American Journal of Sociology* 110: 349–399.
- Chandelier, M., Steuckardt, A., Mathevet, R., Diwersy, S. & Gimenez, O. 2018: Content analysis of newspaper coverage of wolf recolonization in France using structural topic modeling. – *Biological Conservation* 220: 254–261.
- Chapron, G., Kaczensky, P., Linnell, J. D. C., von Arx, M., Huber, D., Andrén, H., Vicente, J., Adamec, M., Álvares, F., Anders, O., Balčiauskas, L., Balys, V., Bedó, P., Bego, F., Carlos, J., Breitenmoser, U., Brøseth, H., Bufka, L., Bunikyte, R., Ciucci, P., Dutsov, A., Engleder, T., Fuxjäger, C., Groff, C., Holmala, K., Hoxha, B., Iliopoulos, Y., Ionescu, O., Jeremić, J., Jerina, K., Kluth, G., Knauer, F., Kojola, I., Kos, I., Krofel, M., Kubala, J., Kunovac, S., Kusak, J., Kutal, M., Liberg, O., Majić, A., Männil, P., Manz, R., Marboutin, E., Marucco, F., Melovski, D., Mersini, K., Mertzanis, Y., W. R., Nowak, S., Odden, J., Ozolins, J., Palomero, G., Paunović, M., Persson, J., Potočník, H., Quenette, P., Rauer, G., Reinhardt, I., Rigg, R., Ryser, A., Salvatori, V., Skrbinšek, T., Stojanov, A., E. J., Szemethy, L., Trajčec, A., Tsingarska-Sedefcheva, E., Vána, M., Veevoja, R., Wabakken, P., Wölf, M., Wölf, S., Zimmermann, F., Zlatanova, D. & Boitani, L. 2014: Recovery of large carnivores in Europe's modern human-dominated landscapes. – *Science* 346(6216): 1517–1519.
- Daft, R. L. & Lengel, R. H. 1984: Information richness: A new approach to managerial information processing. – *Research in organizational behavior* 6: 191–233.
- Delibes-Mateos, M. 2020: Wolf media coverage in the region of Castilla y León (Spain): variations over time and in two contrasting socio-ecological settings. – *Animals* 10(4): 736.
- Goffman, E. 1959: *The Presentation of Self in Everyday Life*. From *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York – The Overlook Press pp. 17–25.
- Hansen, H. P., Dethlefsen, C. S., Fox, G. F. & Jeppesen, A. S. 2022: Mediating human-wolves conflicts through dialogue, joint fact-finding and empowerment. – *Frontiers in Environmental Science* 10: 826351.
- Hiedanpää, J., Kalliolevo, H., Salo, M., Pellikka, J. & Luoma, M. 2016: Payments for Improved Ecostructure (PIE): Funding for the Coexistence of Humans and Wolves in Finland. – *Environmental Management* 58: 518–533.
- Houston, M. J., Bruskotter, J. T. & Fan, D. 2010: Attitudes toward wolves in the United States and Canada: a content analysis of the print news media, 1999–2008. – *Human Dimensions of Wildlife* 15(5): 389–403.
- Killion, A. K., Melvin, T., Lindquist, E. & Carter, N. H. 2019: Tracking a half century of media reporting on gray wolves. – *Conservation Biology* 33(3): 645–654.
- Koester, A. 2022: Why face-to-face communication matters: A comparison of face-to-face and computer-mediated communication. *Teoksessa/In: Rossette-Crake, F. & Buckwalter, E. (toim./eds.) COVID-19, Communication and Culture*. New York, Routledge, pp. 115–134.

- Lyly, M. 2022: Reviiiryhteistyö laajentunut ympäri Suomen. – *Metsästäjä* 71(4): 68–72 (In Finnish)
- MMM 2015: Suomen susikannan hoitosuunnitelma. – Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2015:4. Maa- ja maatalousministeriö Helsinki 2019. (In Finnish)
- MMM 2019: Suomen susikannan hoitosuunnitelma. – Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:24. Maa- ja maatalousministeriö Helsinki 2019. (In Finnish)
- MMM 2021: Suden kannanhoidollisen metsästyksen suunnitelma – työryhmäraportti. Maa- ja maatalousministeriö Helsinki 2021. (In Finnish)
- Palonen, K. 2003: Four times of politics: Policy, polity, politicking, and politicization. – *Alternatives* 28(2): 171–186.
- Pellikka, J. & Salmi, P. 2007: Osallisuus suurriistakantojen sidosryhmäneuvotteluissa – keitä maakunnallisissa riista-asioissa kuullaan? (Summary: Participation of interest groups in the regional consultative committees of ungulates and large carnivores). – *Suomen Riista* 53: 64–75.
- Pellikka, J., Salmi, P. & Ratamäki, O. 2008: Alueelliset suurpetoneuvottelukunnat ristiriitojen hallinnassa (Abstract: The roles of regional large carnivore consultative committees in conflict management). – *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia* 2 /2008. 32 s.
- Pellikka, J. & Hiedanpää, J. 2020: Kansalaisten sosisuhde. – *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 56/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 30 s. (In Finnish)
- Putnam, R. D. 2000: *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York, Simon & Schuster.
- Ratamäki, O. 2022: Luonnonvaraoikeudelliset konfliktit ja legitimitetti: koettu, tulkittu ja päätelty hyväksymisenarvoisuus. – *Publications of the University of Eastern Finland Dissertation in Social Sciences and Business Studies*: 267.
- Rogers, E. M. & Kincaid, D. L. 1981: *Communication networks: Toward a new paradigm for research*. New York, The Free Press.
- Salo, M., Hiedanpää, J., Luoma, M. & Pellikka, J. 2017: Nudging the impasse? Lessons from the nationwide online wolf management forum in Finland. – *Society & Natural Resources* 30(9): 1141–1157.
- Sandström, C., Sjölander-Lindqvist, A., Pellikka, J., Hiedanpää, J., Krange, O. & Skogen, K. 2018: Between politics and management: Governing large carnivores in Fennoscandia. *Teoksessa/In: T. Hovardas (Toim./Ed.), Large Carnivore Conservation and Management: Human Dimensions* (pp. 269-290). Taylor and Francis (Routledge).
- SusiLIFE 2023. SusiLIFE – Kohti ihmisen ja suden rinnakkaiseloa. Verkossa: <https://susilife.fi/>

Hyväksytty/Accepted 26.11.2023

Sara Muhonen
Itä-Suomen yliopisto
University of Eastern Finland
Tulliportinkatu 1
FI- 80130 Joensuu, Finland

Jani Pellikka
Luonnonvarakeskus
Natural Resources Institute Finland (Luke)
Latokartanonkaari 9
FI-00790 Helsinki, Finland
Email: jani.pellikka@luke.fi

Materiaali on tuotettu osittain SusiLIFE-hankkeessa (LIFE BOREALWOLF, LIFE18 NAT/FI/000394). Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Hanketta rahoittavat lisäksi maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö ja toteuttavat organisaatiot. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry rahoittaa kotieläinten suojaamista ja vahinkojen ennaltaehkäisyä koskevia toimenpiteitä. Hanke on täysin vastuussa tuottamastaan sisällöstä. Euroopan komissio tai CINEA eivät ole vastuussa aineistosta tai aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

